

# Déli Hírlap

Redacția și administrația:  
TIMIȘOARA, I., Piața Brătianu No. 3.  
Telefon: 28—10.

GAZETA MAGHIARILOR  
DIN BANAT

Nr. cererii de insc. în Reg. publ. per 934-1938  
Trib. Timișoara.

Redactor resp. Dr. VÁRNAY ELEMÉR

## EURÓPA ELFELEJTETT MOSOLYOGNI

Olaszország egykori kereskedelmi miniszter-majd miniszterelnöke és a béketárgyalások hazájának képviselője, Francesco Nitti, röpel a nagy világháború befejezése után vaszkötetben írta meg véleményét a háborúról, a békeszerződések hibáiról és ezek várható következményeiről. Nincs béke Európában, ha az országok nemcsak olasz, hanem francia, angol, német, magyar, orosz, spanyol, holland, finn és egyéb csomó más nyelven elterjedt az ez világon. Szomorúan érdekes ezt a könyvet megjelensége után csaknem két évtizeddel látni, mert szinte látnoki tehetőséggel jósolja az azokat a viszonyokat, amelyek alatt ma a világ és elsősorban Európa. Nem szánunk bármennyire csábít az alkalomszerűség, hogy bírálatot írni a műről, csak néhány gondolat idézzük az államférfiúnak, melyeket az előszavában rögzített le. Ime, ilyenek:

En azt hiszem, hogy Európát nem annyira a háború, mint inkább a békeszerződések sodor-ol a dekadencia komoly veszedelmébe. Napról napra hanyatlók és egyre szaporodnak az élettelenség okai. Európa várja a békét, de nem a háborút. Mert ahhoz, hogy komoly és hasznos munkát valósuljon meg, szükséges, hogy a közvélemény ráeszméljen arra, milyen veszedelmes úton vezet a győztes nagy államok politikája.

Kolumbusz Kristóf elindult Európából, hogy megtalálja az Indiába vezető utat és felfedezte Amerikát. Wilson elnök utrakelt Amerikából Európába a hiszemben, hogy a békét hozza Európába, de ehelyett elhozta a zűrzavart és a háborút. Megítélésére sok elnézés kell, mert szándékai becsületesek voltak.

Nem lehet sokáig élni a két tábora szakadt Európában bosszi és gyűlölet közepette, amelyet az elkülönülés egyre fokoz. Ne emlékezzünk vissza halottainkra, hacsak azért nem, hogy több nemzedékeink ne legyenek kénytelenek részt venni a háborús halottakat gyászolni. Mindazok, akik hangja, akik vesztésüket szenvedtek, olvadnak egybe, hogy segítségül hívják azt a civilizációt, mely majdan lehetetlenné teszi a tömegvilágosságot, vagy legalább is csökkenteni erőszakosságát és kegyetlenségét. Európa egyre növekvő felbomlása mindannyiunk veszedelmé és a zolidaritás kötelékeinek megújítására mindeneknek szüksége van. A háborúból támadt Európát elcsőtíti a cselszövés, a titkos megállapodás és a forrongás rejtett előjele, ami az elégedetlenség újabb kitörésével és a háború újabb veszedelmével fenyeget.

Miért is van Európa gazdasági zűrzavarban? Azért, mert egyre tart az erkölcsi elvek zűrzavara. Még egy országban sem csendesedtek le az idegek és még mindig a gyűlölet nyelvén beszélnek. Miért őt egyre nagyobb méreteket a szükség? Mert a kontinentális Európa háborúskodó országaiiban a termelés sehoh sem fedezzi a fogyasztást és sok szociális réteg nem arra gondol, hogy többet termeljen, hanem arra, hogy erőszakos hatalmába kerítse azt a gazdaságot, amit mások gyűjtöttek. Európa problémáit mindenekelőtt erkölcsi probléma. Az a hatalmas gazdasági válság, amely új háborúval fenyeget és újat készít elő, az a mélyreható szociális krízis, amely újabb belső bonyodalom veszedelmé és előkészítője, voltaképpen nem más, mint bizonyos lelkiállapot kifejezése. Az államférfiak leginkább felelősek azért, hogy folytat-

ják az erőszak nyelvének használatát, ők hivatottak elsősorban arra is, hogy világgá kiáltssák a béke szavát.

Uj nemzetközi értekezleteknek kell következniük és szükséges, hogy a tegnapi ellenségek, a mánap győztesei és legyőzöttei nyugodtabban tárgyaljanak a közös holnapi veszedelméről. Sem a jólétet, sem ami ennél fontosabb: a biztonságot vissza nem szerezzük igazi béke nélkül. Ezért van az, hogy a jólét kérdései ma inkább, mint valaha: az igazságosság és béke kérdései.

A gazdagság nem életél. De a gazdagságnak bizonyos minimuma alapfeltétele az életnek és fejlődésnek. Nagy gazdagság fellendülésre is, elnyomásra és lerombolásra is fordítható. A gazdagság fellendülése Európában együtt járt az erkölcsi eszmék fejlődésével és a szociális élet megkönnyebbülésével. Egyes népeket nem gazdagságukért csodálunk, hanem azokért a műveikért, amelyeket gazdagságuk segítségével teremtetek.

Háború és harc két különböző dolog. Az

## Lelkesen ünnepelték Mussolinit a Marcia sul Róma évfordulóján

### „Olaszország hatalmasabb, mint bármikor“

Rómából jelentik: Szombaton reggel 9 órakor kezdődtek meg a fascista párt központi palotájában a Marsia sul Róma évfordulójának ünnepségei. Először a forradalom halottainak szentélyében istentiszteletet tartottak, majd megkoszorúzták a síremléket. A Velencei Palota téren a feketeingesek és a nép hatalmas tömege a déli órákban nagy-szabású tönkötést rendezett és a Duce-t éltette. A színi nem akaró éjreztésre Mussolini miniszterelnök megjelent az erkélyen és beszédet intézett a tömeghez:

— A feketeingesek forradalmának ezen dicső fényben visszatérő évfordulója valamennyiünket erős elszántságban és tömör egységben talál — mondotta Mussolini miniszterelnök. — Ma, amikor Európa egyik nagy részén ádáz harc folyik, a fa-

ültözet kizáróan katonai ténykedés, a háború pusztán politikai. A nagy hadvezérek elsőbbsen is politikuskok voltak, azaz olyan emberek, akik értették a módját, miként kell más embereket felhasználni és kezelni. Nagy Sándor, Julius Cézár és Napoleon, ez a három legnagyobb hadvezér, akik az árja civilizáció szüleit, mindenképp előtti államférfiak voltak. A római hadvezérek majdnem mindig konzulok voltak, kik a háborút politikai vállalkozásnak tekintették. A taktika és a stratégia valamennyi szabálya hiábavaló, ha az vagy azok, akik a háborút vezetik, nem tudják a rendelkezésükre álló eszközöket megfelelően kihasználni. A világháború után nem tartották meg a béke ünnepes fogadalmait.

Amikor San Reoban a nemzetközi tanácskozásán elnököltem, Lloyd George angol és Millerand francia miniszterelnökökkel való hosszabb beszélgetésem után megkérdeztek engem az amerikai újságírók, hogy miként vélekedem a békeről?

— Csak egy szükséges, — mondtam. Európának mosolyognia kell.

Minden ajakról eltűnt a mosoly, nincs egyéb rajta, mint gyűlölet, fenyegetőzés és felindulás. Ha Európa megint mosolyog, megtalálja a béke politikai eszményeit és az élet forrásait...

Igaza volt Nittinek, amikor már husz év előtt megjósolta, hogy nincs igazi béke Európában és nem is lesz, míg Európa újra meg nem tanul mosolyogni.

siszták csak egyet követelnek, hogy továbbépíthessenek és haladhassanak előre a néppel és annak üdvéért. (Dunaposta).

AZ ALPOKTÓL — AZ INDIAI ÓCEÁNIG...

Rómából jelentik: A feketeingesek forradalmának évfordulóján Mussolini beszédet mondott, amelyben kijelentette, hogy

Olaszország ma az Alpoktól az Indiai óceánig egységesebb és hatalmasabb, mint bármikor.

A Duce beszédét a százszekre menő tömeg óriási lelkesedéssel fogadta. A beszéd elhangzása után az ünneplők óhajára többször meg kellett jellenie Mussolininek az erkélyen. (Rador.)

## Tuka Béla lett a szlovák miniszterelnök

### Szlovákia és Németország között szoros barátság marad

Pozsonyból jelentik: Az új szlovák kormány megalakult: Miniszterelnök: Tuka Béla dr., külügy- és belügyminiszter Duresánszky, pénzügyminiszter Frizsinszky, gazdasági miniszter Madricky Géza, közlekedésügyi miniszter: Stano, kultuszminiszter Sivak József, igazságügyminiszter: Fritz Géza és honvédelmi miniszter: Csafflós tábornok. (Dunaposta.)

Pozsonyból jelentik: (Rador.) Tiso köztársasági elnök tegnap fogadta a Pozsonyba érkezett külföldi újságírókat. Beszédében hangsúlyozta azt a szoros barátságot, amely Szlovákia

és Németország között fennáll és amely biztosítja Szlovákia nemzetközi helyzetét. A szlovák köztársaság célja, hogy jó viszonyban éljen valamennyi szomszédjával. Kérte a külföldi újságírókat, hogy közöljék országukban, miszerint a szlovák nép teljes szabadságban él és egészen felesleges minden olyan kísérlet a külföldön, amelynek célja Szlovákia felszabadítása. Ha valaki meg akarja változtatni a jelenlegi helyzetet, úgy csak az következne, hogy Szlovákia ismét abszolút szabadságba süllyedne.

Az USA hadügyminisztere szerint:

# „Angol-francia vereség előtt sem fog Amerika háboruszkodni“

Az USA egy embert sem használ fel más nemzetek háborujáért

## A semlegességi javaslat a kongresszus elé kerül

Washingtonból jelentik: Woodring hadügyminiszter a nemzeti gárda díszlakomáján élesen szembeállt azokkal az amerikaiakkal, akik hangoztatják a háborúba való beavatkozás szükségességét, melytől úgy áll a helyzet, hogy Anglia és Franciaország vereség előtt áll. Amerika szilárd elhatározása az, hogy távolmarad a háborútól. Az Egyesült Államok azért fegyverkezik, hogy a semlegességet megőrizze. Még a védelmi háború is szükségtelenné válik, ha Amerika fegyverkezése annyira erőssé válik, hogy egyetlen ország se meri megtámadni. Minden szükséges embert és minden szükséges dollárt Amerika védelmére, de egyetlen embert és dollárt se arra használnak fel, hogy más nemzetek háborút vívjanak. (Dunaposta).

## Elfogadta a szenátus a Pittman javaslatot

Washingtonból jelentik: (Dunaposta.) A szenátus 73 szavazattal 30 ellenében elfogadta a kormány által benyújtott semlegességi javaslatot a fegyverkivételi tilalom felfüggesztését is beleértve. Austin szenátor javaslatát, amely szerint a semlegességi törvényt el kell törölni, amikor az európai háború végetért, kézfelemelésel elutasították.

A szenátus 72 szavazattal 12 ellenében elvetette Lapolette szenátor indítványát, amely szerint népszavazásnak kellene döntenie arról, hogy mi a közvélemény állásfoglalása az Egyesült Államoknak oly háborúba való részvétele kérdésében, amely nem fenyegeti közvetlenül az Egyesült Államok területét, vagy az amerikai feiteket.

## Az embargo felfüggesztése a kongresszus elé kerül

Washingtonból jelentik: (Dunaposta.) Parlamenti körök szerint a semlegességi javaslat felülvizsgálati eljárása a következő módon történik: A szenátusi szavazás után a képviselőház kezdi meg a javaslat vitáját. Az ellenzék vezére indítványozni fogja, utasítsák a képviselőház küldöttjeit, valamint a szenátus és a képviselőház vegyes bizottságát annak a záradéknak a fenntartására, amely kimondja a képviselőház által a legutolsó ülészen a megszavazott szövegben felsorolt fegyverek kivételi tilalmát. A vita előreláthatóan csak két napig tart és ennek végeztével történik meg a szavazás. A képviselőház és szenátus kiküldöttjeiből alakult vegyes bizottság végrehajtja a szükséges kiigazításokat és a módosított szöveg végleges jóváhagyás végett a képviselőház és a szenátus elé kerül. A végleges jóváhagyás még a jövő héten megtörténhet.

### A módosított javaslat tartalma

Washingtonból jelentik: (Rador.) A szenátusi szavazás kitűzése előtt Barkley demokrata vezér emelkedett szólásra és bejelentette, hogy a szenátus a jövő héten ismét összeül, hogy a kongresszusi szavazás eredménye alapján a semlegességi törvény szövegét végleg felülvizsgálja.

Bár az eredmény előrelátható volt a 63:30-as arányt a kormány döntő győzelmének és Roosevelt elnök külpolitikája jóváhagyásának tekintik. Az elfogadott törvényjavaslat szigorú rendelkezéseket tartalmaz az Egyesült Államok kereskedelmére és hajózáására vonatkozólag is,

mert nem kívánják, hogy véletlenül belesodródjon az európai háborúba.

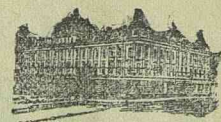
A szenátusi többségből arra következtetnek, hogy a kongresszusi ellenzék ellenállása csekélyebb lesz, mint várták. A szenátus által elfogadott törvény megengedi a fegyverek eladását a hadviselő államoknak. Az amerikai állampolgárok szabadságát a hadviselő felekkel szemben a törvény az alábbi módon korlátozza:

1. Tilos amerikai állampolgárnak hadviselő fél hajóján utazni.

2. Az amerikai hajók nem kereshetik fel a hadviselő felek kikötőit és az elnök által meghatározott harci zónába sem nyúlhatnak be.

3. Tilos bármilyen formában hitelt nyújtani a hadviselőeknek.

4. A hadviselőt kötelesek az Egyesült Államokban vásárolt áruk tulajdonjogának megszerzését



Csak a

# GRAND HOTEL

LAFAYETTE-ben lakjon Bucurest-en  
Központi tekvés. Komfort. Olcsó. Ottho  
Calea Victoriei No. 11. - Telefon 3-3 0

## Ha a szenátus határozatát a kongresszus jóváhagyja..

Newyorkból jelentik: (Rador.) A fegyverkivételi tilalom megszüntetéséről a Newyork Times következőket írja:

A szavazás eredménye jogot biztosít a deroga hatalmaknak, hogy piacainkon beszerzhessék azokat a fegyvereket, amelyek védelmük szempontjából szükségesek. Ha a szenátus határozatát a kongresszus is jóváhagyja, akkor a szövetség abban a helyzetben lesznek, hogy a háborút és a mi javunkra gyorsabban befejezhessék.

## Mit rendez Anglia az Egyesült Államokból?

Londonból jelentik: (Rador.) Az amerikai szenátus határozatát nagy örömmel üdvözlük az a lapok. A Daily Express hatalmas betűkkel szembeállítja a határozatot, amely szerint az Egyesült Államok fegyvert adnak el a szövetségeseknek. Ez egyben Roosevelttel óriási győzelmet jelent és is, hogy 300 repülőgépet hagyja el az Egyesült Államok. A lap newyorki tudósítója hangsúlyozza, hogy a szenátus óriási többséggel és nem várt gyorsasággal hozta ezt a határozatot. A lap még hozzáfűzi, hogy a jövő hét folyamán a kongresszus meg fogja szavazni a javaslatot. Ez azt jelenti, hogy az amerikai üzemek elkészíthetik a szövetséges új rendeléseit, amelyek 6.000 harci repülőgépből 1000 tengeraltjáró vadászrepülőgépből állnak.

## Roosevelt sikere volt a javaslat elfogadtatása

Brüsszelből jelentik: (Rador.) Az amerikai szenátus határozatát nagy érdeklődéssel fogadják. Az első benyomás az volt, hogy ez a legfontosabb esemény, ami az ellenségeskedések kitérőre oltat. Eltekintve az anyagi következményektől, a határozat a legfontosabb a politikai csoportok erőviszonyának szempontjából. A Pittman javaslat elfogadtatása Roosevelttel elnök személyes sikerét is jelenti.

## A T H A L I A

prózaí együttes Temesvárott pénteken este megkezdí előadásai  
Szinrekerül:

Pénteken este fél 9 órakor

### Grófkisasszony

Harsányi Zsolt pompás vigjátéka:

A darab főbb szerepeit játsszák: Fényes Alice, Paál Magda, Haáz Joly, Faludy Márta, Feledi Éva, Hegyi Lili, Miklóssy Margit, Benes Ilona, Nagy István, Lantos Béla, Borovszky Oszkár.

A vigjáték III. felvonásában egyik temesvári cigányzenekar működik közre.  
Szombaton d. u. 5 órakor (olcsó helyárrakkal)

### Francia szobalány

Deval világhírű vigjátéka. A főbb szerepekben: Fényes Alice, Tóth Elek, Nagy István, Benes Ilona, Borovszky Oszkár, Feledi Éva.

Szombaton este 9 órakor:

### Grófkisasszony

Vasárnap d. u. 3 órakor:

### Francia szobalány

(olcsó helyárrakkal).

Vasárnap d. u. 6 órakor:

### Grófkisasszony

Vasárnap este 9 órakor:

### Boldog órák

Fuget nagyszerű vigjátékának bemutatója.

HEFÓN: A ROMÁN MUNKA ES JÓKEDV ELŐADÁSA.

Jegyek a fent hirdett előadásokra hétfőtől kezdve a színházi pénztárnál kaphatók.



# „Sztalin hosszasan és nagyon szívélyesen megrázta Ribbentrop kezét“

Göring lapjának érdekes visszaemlékezései az orosz-német szerződés aláírásáról

Göring lapja, az esseni Nationalzeitung érdekes moszkvai tudósítást közöl egy nő munkatársa, Gisela Döhrn tollából. Az érdekes cikket alább közöljük:

„En lehettem az első nemzetiszocialista nő, akit Sztalin kezét adott. A birodalmi külügyminiszter gépkocsisorával haladtam át a vörös Borovicki-kapun a Kremlbe. Harangszó csendült. A kapuboltozat fölött zöld fény világított. A GPU őrség, amely előtt pillanatra megálltunk, benézett a kocsiunkba, amelyben meg kellett gyujtani a belső világítást. Az őrség sapkájához emelte kezét és tiszteltgett.

Szabad az út. Felfelé hajtottunk az aszfaltotzott Kreml dombra. Sötétben haladtunk el az arany hagymakupolák ódon-templomok előtt. Már éjfél után egy óra volt. A Feltámadás székesegyház előtt a földön, a hodifénynél megpillantottam a híres széttört harangot, a világ legnagyobb harangját, a „Kokolok cár“-t. Felhaladtunk a kormánypalota szőnyeges márványlépcsőin. Hosszú, boltozatos folyosón át jutottunk el Molotov előszobájába.

Alig nyílt ki az ajtó, megpillantottuk Sztalint, aki éppen Molotov szomszédos dolgozószobájába akart menni. Üdvözlésünkre kissé felemelte a kezét. Több óráig ültem a Kreml-őrség néhány tisztjével egy előszobában, amely a szovjetországi kormányfő magántitkárnak dolgozószobájával szolgált, mialatt a szomszédos szobában a kettős ajtó mögött a történelmi megbeszélések folytak. Nyolc telefonkészülék állt a titkár íróasztalán és telefonosított Molotov dolgozószobájába és a szovjet-orosz gépirőhölgyek között. Egyszerre csak behozták Lengyelország egy hatalmas térképét. Hóna alatt a nagy fehér tekerccsel megjelent az ajtóban Henke titkos tanácsos és bement az irodába,

amelyben a tárgyalások alatt a birodalmi külügyminiszter két titkárnője dolgozott.

A tiszték orosz cigarettákkal kínáltak bennünket, beszélgettünk, amennyire már csekély orosz nyelvű tudásunk engedte. Egy folyóiratot hoztam magammal, amelyet a tiszték nagy érdeklődéssel néztek végig. Kifogásolták, hogy oly sok oldalon hirdetés van kép helyett.

Végre hajnali öt óra felé, négy órai várakozás után behívtak bennünket Molotov szobájába. Az urak éppen az okiratok aláírásával voltak elfoglalva. Molotov a papíros fölé hajolva, éppen nevet irta alá. Már le is fényképeztük. Ribbentrop külügyminiszter, Sztalin és munkatársai az orosz kormányfő íróasztala mögött sorakoztak fel és mosolyogtak. Miután a magnézfény többibben felvillant. Sztalin hosszasan és nagyon szívélyesen megrázta Ribbentrop kezét.

A birodalmi külügyminiszter a következőket mondta: „Hiszem, hogy ez az egyezmény jó és maradandó alapja lesz a békének és a barátságunk népeink között.“ Végül Sztalin odaért hozzám és kézfóggással üdvözölt. Az orosz államfő megszokott, disztelen kabátját viselte, valami homokszintű

## Akiket utazás közben rosszul fog el...

Nagyon sokan vannak, akik nem utazni vonaton, villamoson, vagy autójukkal, mert közben rosszullesznek, szédülnek, hányják, hányinger fogja el őket és így sokszor lassabban teendők elintézésében akadályoznak. De nem is mernek sok esetben még sem vonatra vagy villamosra, olyan erőlem, mely visszatartja őket az utazástól, mely kellemetlen ez nemcsak a félrelemben szenvedő egyénre, de a hozzátartozóira is, akik hozzáigazodni kénytelenek.

A világhírű amerikai GASTRO-D. szer a fenti esetekben meglepő eredményeket kiprobalva és a hatás olyan nyeresnek mutatkozott, hogy rövid GASTRO-D. kúra használata után már nyugodtan utazhatnak, mert a központi és vegetatív idegrendszer annyira megyógyult, hogy a fenti zavarszerűen elmaradnak.

GASTRO-D. kapható gyógyszerháza drogériákban, vagy postán megrendelhető útánél Császár E. gyógyszerész, Bucuresti, Calea Victoriei 124.

egyenruhafélt. Bucsuzásul mi, németek, nagyon felemeltük kezünket. Sztalin és Molotov felemelték kissé a kezüket. Aztán a birodalmi külügyminiszter kifelé indult a szobából. Vagy a világtörténelmi éjszaka. Arany tornya mint valami esztergályoskai mese, némán és meseményektől érintetlenül állt a Kremlben hajnalban.”

## Egyiorma segély az állami és felekezeti elemi iskolák számára

Megirtuk nemrég, hogy a belügyminiszter döntése alapján a községek kötelesek 1939-1940. évi költségvetésüknek tizennégy százalékát iskolák támogatására fordítani. A miniszteri rendelet értelmében az egyes községekben működő felekezeti iskolák teljesen azonos elbá-

násban részesülnek e tekintetben az állami iskolákkal. Marta Alexandru dr. királ tartó a belügyminiszter rendeletét más közölte Temes tartomány valamennyi községben és utasította azokat a rendelet betartására.

## ASMA

Írta: HARSANYI ZSOLT

1.

A hajón egy testvérpárral ismerkedtem meg. Először házastársaknak néztem őket, de mihegyi néhány mondatot váltottunk, tévedésem azonnal kitűnt. A férfi francia mérnök volt, negyvenes, igen jó külsejű, korán őszülő. A nő alig egy, vagy két évvel lehetett fiatalabb, áldott lélek, az a vörös-rózsaszínű típus, aki csak akkor érzi jól magát, ha életét másoknak adhatja. Mint elejtett szavakból kitűnt, a nővér valaha rövid ideig férjhez is volt, de korán özvegyessé jutván, fivéréhez költözött és annak házába vette.

Egyszer megjegyeztem, hogy milyen kedves benyomást tesznek így ketten, egymás iránt való gyengéd figyelmességükkel: bizonyára kitűnő harmóniában élnek. Az az életforma, amelyet választottak, kitűnően pótolhatja mindkettőjük számára a házasságot, sőt sok tekintetben jobb lehet annál. A nő fejét rázta.

— Nem, én azt szeretném, ha Jean megházasodnék. Sajnos, erre nincs remény.

— Miért ne volna? Egyszer csak talál valakit, aki hozzávaló, beleszeret és minden rendben lesz.

— Nem, nem, ez aligha fog megtörténni.

Éreztem, hogy a megjegyzés mögött történet rejtezik, de nem akartam faggatni. A férfi azt a benyomást is tette, hogy sok mindenen ment keresztül. Mivel és értelmes ember volt, társalgásában gyönyörködni lehetett volna, csak az zavart, hogy egy ponton nem ismerte a tréfát és féltelenül egyoldalunak mutatkozott: hevesen szidta a fehér ember ugynevezett civilizációját. Ha erről volt szó, valami keserű és érthetetlen vadság fogta el.

Végre egy éjszaka, mikor sokáig némán álltunk egymás mellett a korlátnál és bámultuk a sötét vizet, beszélni kezdett és elmondta történetét.

2.

Nagybátyja magasarangu katona volt, akit a francia kormány Szíriába helyezett, mikor a külpolitika fordulatát Franciaország olébe ejtették Szíria felügyeletét. Jean gazdag ember volt és betegeskedett: orvosi idegen éghajlatot ajánlottak neki. A testvérpár tehát elutazott a nagybácsit

hosszabb időre meglátogatni. Az egy tengerparti kisvárosban állomásozott.

A kisváros fekvése elragadta őket. Merekek domboldal aljában nyüzsgött a kikötő élete. Itt európai izlésű szálló büszkélkedett, s akadt még egy-két modern épület, amelyek mindenütt egyformák. Ez nem is volt nagyon érdekes. De a benszült kisváros, amely a merekek domboldalra ragasztott fehér viskók szufolt és festői tömkelegéből állott, magának a Keletnek ősi érdekességét jelentette számukra. Ide mentek lakni. Megvették egy benszült házát, belül berendezték a maguk izlése szerint fürdőszobával, zongorával, rádióval és letelepedtek.

A szomszéd házban szíriai özvegy lakott egyetlen leányával. Feltűnő, sőt mehökkentő szépség volt ez a leány. Amellett gazdag, nevelőintézetben végzett és jól beszélt franciául. Jean már egy heti ismeretség után halálisan beleszeretett. Asma, — így hívták a lányt, — nem vette rossz néven a francia férfi rajongását, de egyelőre csak hagyta rajongani. Órák hosszat beszélgettek naponta egyiknek sem volt semmi dolga. És szinte kizárólag a faji kérdésekről vitatkoztak származásuk két különböző világról. Keletről és Nyugatról. A férfi olyan szerelmes volt, hogy a leánnyal együtt annak városát, fáját, népét is mélyen megszerette.

— Uj világot várászolok ide térted, — mondta neki, — európai civilizációt fogunk teremteni, egészségügyet, tisztaságot, szemorvosokat, mindent.

— Minek, — rázta fejét Asma, — mi mások vagyunk, mint ti. Nekünk így jó. Szeress engem úgy, ahogy vagyok.

De a szerelmes férfi nem tágitott. Népmege-váltó gondolatai egyeztek a nagybátyja által képviselt kormány szándékaival. Nem került sok nehézségbe kivinni az első nagy lépést: a kisvárost csatornázták. A domboldal munkássáreg lepte el, csákányos emberek dolgoztak a fehér házikók között felárkolt talajban. A munkálatokat maga Jean vezette.

Asma mégsem volt meggyőzhető. A férfi odaadása megindította ugyan és most már hajlandó volt hozzá menni feleségül. A döntő azétt akkor mondta ki, mikor az új csatornarendszert átadták a forgalomnak. Elhatározták, hogy három hónap múlva megtartják az esküvőt. Jean mint völgyény

tuláradó boldogsággal magyarázta, milyen ges, modern város támadt itt a régi helyén csendesen, megbocsátó mosollyal hallgatta.

3.

Kevéssel az esküvő előtt Asma beteg lett. A jeleinte mulónak látszott, de aztán megátak a borzasztó valóság: pestist kapott. A család által alapított vadonatúj közkórházba. Ugyanakkor más megbetegedési eseteket is tettek. Először kettőt, aztán tizet, aztán hat. A kisvárost szörnyű iramban lepte el a Jean éjjel-nappal ott volt szerelme mellett házbán, a fertőzés veszedelmével nem törődve vére is segített ápolni. De az ápolás kevese-hetett. Asma állapotja rohamosan rosszabbodott.

A hatóság ezalatt megfeszített erővel dolgozott. A tüzetes orvosi vizsgálat megállapította, hogy heves fertőzést patkányok okozták: valamely lushordozó hajó fordult meg a kikötőben s méreganyagát vitték szét a patkányok, még igen természetes uton: az új csatornázás csatornái. Ők fertőzték meg a viruló, nyugalmas oldalt. A szakértők megállapították azt is, hogy rettenetesen elharapódzott ragály elfojtására egy mód van: felégetni a fertőzött helységeket, rögtön végre is hajtották: a katonaság firtotta a domboldal házáit.

A hatalmas tűz lángja bevilágította a parti kórház ablakain. Asma szobájába is, mindent tudott.

— Jean, te öltél meg engem is, népemet rosomat is. Gyűlöllek.

Elfordult völgyénytől. Az hába rimán hozzá sírva, többet nem felelt neki. El is veszméletét, meghalt. A város porig égett.

4.

— Tudja, mi maradt az édes, virágozó kórház helyén? Fekete sebhely. Borzasztó fekete sebhely. De nemcsak ott a szíriai domboldalon. Itt mindenben is.

— Érttem az ön fájdalmát, — felelt, ott új város fog épülni, modern, egészséges, a nagy átalakulások áldozatokkal járnak, még nem kell pálcat törni a civilizáció fölött.

— Lehet. De ez nem érvelés dolga, hanem tény. En most is szerelmes vagyok Asmába, a nőveltem meg, s ezen nem lehet segíteni többédeg van, gyerünk aludni.



katonatisztek komoly ábrázattal, összeszorított fogakkal és villogó szemekkel néznek reám.

Az utcán üldögélők közül többen kínai újságot olvasnak. Az egyikőt megkérdezzük, hogy hány betű van a kínai ABC-ben? Nem tudja megmondani, csak annyit, hogy igen sok. Irni állítólag igen kevesen tudnak. Azok, akik hazá akarnak üzeni, elmennek egy tanultabb honfitársukhoz, aki bizonyos tekta ellenében megszerkeszti a levelet. Az őshazában meg szintén egy írástudó magyarázza meg a rokonságnak a levél tartalmát.

#### AMERIKA FEKETE PROBLÉMÁJA A TIZENKÉTMILLIÓ NÉGER.

Valamikor Afrika göndörhajú, szénfeketeszemű és duzzadt ajku fiaiban olyan nagy volt a kereslet, hogy a rabszolgakereskedők úgynökei behálózták az egész amerikai kontinentet. A négereket, akik később a fehérekkel is keveredtek, Afrikának különböző tartományából hurcolták be: Kongóból, Szudánból, Gallasból, Fülbesből. Ennek következtében ma a legkülönbözőbb színárnyalatokkal találkozunk. Van hollófeke, szurokfekete, ébenfekete, éjfeke, akad olyan, ki úgy néz ki, mintha mocsárból huzzák volna ki. A szénfekete szín skálája fakul lefelé s a csokoládébarnán, a dióbarnán, a dohánybarnán keresztül eljut egészen a halvány fehérig.

Ma körülbelül 12 millió néger él az Unióban, az összlakosságuk tehát mintegy 10 százaléka. Egyes államokban, mint pl. Missiszipiben vagy Délkarolinában elérik a lakosság 50 százalékát is. A négernek e nagy száma és gyors szaporodása fejtörést okoz a yankeeknek. Egyes körök által propagált születésszabályozást elsősorban rájuk szeretnék alkalmazni.

Tavaly volt 75 éve annak, hogy Abraham Lincoln kihirdette a néger felszabadulását. Az olcsó rabszolga-munka veszedelmes konkurencciat csinált a fehér munkásoknak. Ezek után érthető, hogy Lincoln a rabszolgaság megszüntetése érdekében könnyen tudott nagy tömegeket megmozgatni. A rabszolgaság megszűnt de nem a konkurencia. Ez a körülmény magyarázza meg a proletárok négergyűlöletét, amely izzóbb, mint a gazdagok körében. Strájkőrökként, a munkásság ellenségeként kezelik őket és jellemző, hogy a gyárakban a munkavezetők sokkal keményebben bántanak velük, mint az igazgatók. Valaki azt mondta nekem, hogy a déli államokban kutyaikként kezelik őket, igaz, nem mint a vesztet, hanem mint — hü kutyat. Az északi államokban azonban úgy tekintik őket, mint farkasokat. A néger rabszolga valamikor olcsó és hasznos portékának számított. Azóta azonban változtak az idők. A yankee hiába sáptozza el képmutató jeremiáit. Ha lehetne, kiöntene a kádóból nemcsak a vizet, hanem a gyereket is, azaz szívesen mondana le az olcsó négermunka előnyeiről, csak valamiképpen szabadulna már tőlük. Talán ez a körülmény készítette Garwey négert arra, hogy propagandát kezdjen a négereknek az őshazába való visszatelepítés érdekében. Az amerikai négernek azonban a sötét Afrikáról hallani sem akarnak. Az őshaza számukra a legsivárabb idegent jelentené. Ők már nem volnának pések az afrikai primitív élet keretei közé beleilleszkedni. Nemesak hallani nem akarnak semmit az őshazáról, de nem is tudnak róla semmit. A néger nem akar egyéb lenni, mint amerikai. Az egyedüli cél, amelynek elérésére szívesen törekszik: az élet minden vonalán úgy hasonlítani a fehérekhez, mint egyik zápfog a másikhoz. Persze, egészen ez nem sikerül nekik. Egy bibliai hasonlattal élve, kezei ugyan Ezsuaé, de hangja Jákobé.

#### INDOKOLATLAN NÉGERGYŰLŐLET.

A már említett négergyűlöllet, amennyiben eltekintünk a gazdasági okoktól és csak a személyt nézzük, egyáltalán nem jogosult. Az amerikai néger ugyanis a gyermekien naiv természetesség, az időnként vadul kirobbanó östermeszetnek és a civilizációtól nyert befolyásoknak sajátos keveréke. Father Denk, volt rékási plébános meséli, hogy amikor Floridában a négerrek lelki gondozásával foglalkozott, kitűnő alkalom kínálkozott számára a négernek megismeréséhez. Egy izben a lopásról prédikált. Beszéd közben egyszer csak megszólal az egyik kis szercecsen, oly hangosan, hogy hallja az egész hívő sereg:

— Az én nagyapám is lopott néhány csirkét, de nem tudta megenni, mert mingyárt dityiba zárták.

Mások a szónok a részegséget ostromozta. A szónok megrázó drámaisággal ecsetelte a részegség evászos következményeit, amikor egy kövér asszony megbőbi iszákos férjét és hangosan elakasztja magát:

— Nemde megmondtam én is, hogy mi lesz belőled?

Jómagamnak is alkalmam volt megismerni

a feketék egyszerű és rokonszenves modorát. A pályaudvarokon és vonatokon mint hordárt vagy vonatkísérőt, Philadelphában mint sofört. Itt ugyanis eltévedtem, a fekete soför, látva szorult helyzetemet, nem használta ki, hanem ingyen elvitt a kerestett címre. A Niagaránál meg egy jómódú néger tett nekem igen értékes szolgálatot.

Bármennyire is megvetik őket egyesek, nagyobb jogcímet formálhatnak az amerikai állampolgárságra, mint azok, akinek az ősei csak a múlt században, vagy másfél századdal ezelőtt kerültek az Újvilágba. Felszabadulásuk óta igen szép előhaladást tettek a feketék. Több mint 35 ezer néger diák látogatja ma a 110 néger főiskolát és egyetemet. 150 napilapjukat másfél millió család olvassa. Az intellektuelek között ügyvédek is orvosaik tünnek ki. Ami az amerikai népre gyakorolt hatást illeti, a legfőképpen a zenében és táncban érezhető.

Két színt, a sárgát és a feketét mutattuk be az amerikai népek tarka színezvelegéből. Amint láttuk, ezek nem is olyan fakók, ha kis-közlebről nézzük őket.

## A damaszkuszi kovácstól — Krupp Bertáig

Burke-Smith angol író rendkívül érdekes könyvet írt az acélról. A nagyszabású tanulmány egy ősi legendától kezdődik, amely szerint Damaszkusban élt egy kovács, akinek szép, fiatal felesége volt. A kovács behesztette a vasat, kalapálta az izzó vasrudat, s lapította a kardpengévé szánt lemezeket. Műhelyében állt a kiskohó, melynek tüzeit fűvőval élesztette. Egy alkonyatban, midőn műhelyében a vasat olvasztó tüzet serkentette, feleségének segélykiáltására lett figyelmes. Kiugrott műhelyéből s látta, hogy egy vándor erőszakoskodik az asszonnyal. Nekirohant az idegennek, leteperte, de nem feledezett meg a műhelyéről sem, a feleséget beküldte a kohó tüzhelyébe, hogy addig, míg ő elintézi a merénylőt, az asszony kezelje a fujtatót.

A kovács alaposan megbűntette a vakmerő vándort, majd bement a műhelybe, ahol meglepetve látta, hogy az asszony a kohévíz rúddal kavarja a kötésgyben olvadó vasat, azután pedig nem a tüzet, hanem az izzó vasat fújja a fujtatóval, úgy, ahogyan a főzőtüzhelyen teszi az étellel...

A kovács hamar rájött, hogy az így kezelt vasból kikalapált penge sokkal szívósabb, hajlékonyabb, mint az, amit azelőtt állított elő s a damaszkuszi acél gyártási titka egy asszony főző tudásából fakadt...

A nő kapcsolata azóta sem szűnt meg az acéllal, mert a világon mindenütt a legtöbbször a nő miatt villant meg a fényes kard férfiak kezében, sőt népek ezrei rontottak egymásnak egyetlen nő miatt...

A vasból acéllá nemesülő anyag évszázadokon át egyforma módon került ki az olvasztó kohóból. Ahol a kohót fával fűtötték ott a vas nemesebb, szívósabb lett, mint ott, ahol kőszéntűz olvasztotta a vasat. A nyersvas és a szén keveréke finom vasárura alkalmatlan s az egyes helyeken (Toledo, Damaszkus, stb.) gyártási vagy kezelési titokként al-

## A reformáció ünnepe a református templomban

Október 31-én, kedden ünnepli a protestáns világ a reformáció évfordulóját. Ez alkalomból a református egyház, mint minden évben, úgy az idén is nagyszabású templomi ünnepségek keretében üli meg a nevezetes évfordulót. Október 31-én délelőtt 10 órakor ünnepi istentisztelet lesz a református templomban, utána pedig az iskolás ifjúság műsoros ünnepélye. Az istentisztelet és az ünnepély sorrendje a következő:

1. Gyülekezeti ének.
2. Imádkozik Ajtay Gábor.
3. Gyülekezeti közének.
4. Ünnepi beszédet tart; Ajtay Gábor.
5. Imádság.
6. Gyülekezeti ének.
7. Baja Mihály: A reformáció ünnepén. Szaválja: Bakonyi László.
8. Reformáció emlékbeszéd. Tartja: Duckarn Mátyas lic. VIII. tanuló.
9. S. Nagy Zoltán: Hiszek. Szaválja: Fogarassy Judit.
10. Csécsi Imre: Fogadástétel. Szaválja: Mártoni Alpar.
11. Kádár Géza: Istennel. Eneklük: Juhász Helga, Filimon Magda, Schmidt Edit, Singer Eva és Lantos Margit közé iskolások. Orgonán kíséri: Zöld Zoltán kántor.
12. Stereiczky Sándor: Békesség tünétek. Szaválja: Macher Mihály.

## Külvonlat Budapestra

### utielel nélkül

csak személyazonossági igazolvánnyal, 1939. november 8 — 14-ig. Részvételi díj: Lei 1900.— A budapesti szálloda és közlekedési költsége leiben fizethető. Utolsó beléptetés november 1-én délig. Beiratkozás...

## Központi Bank

Temesvár, I. Alba Iulia-utca 1. Tel.: 15

## Birdev

Temesvár, IV., I. C. Bratianu-utca 45. sz. Telefon: 26-83.

ROMANIA menetjegyirodákban

kalmaott eljárások nyilván nem voltak alkalmasak a tömeggyártás céljaira.

Az angol Huntsmann után Cort próbálta a vasból vasból a szén és a kormot eltávolítani a XVIII. század utolsó harmadától ötven éven át a Cort-féle szabadalom alapján uralkodott az angol acél az egész világon. A Cort-eljárás tükhöz volt a kőszén helyett s ez a kőszén el nem ég a faszén fölött is győzelmet aratott.

Az acél románca, a damaszkuszi legenda körülbelül ugyanakkor kezdődött — de nem gliában, hanem Németországban, — amikor a Cort már megtalálta az acélgártást egy és könnyen alkalmazható módszerét. Essenben egy fűszeres özevgye, Krupp Amália, aki a hátkban egy megbukott vasutára szóló részjtalált. Amikor a vasutat elérvezték, Krupp Amália vette meg a vállalatot, a fűszeres szomszár otthagya, a vasgyártással kezdett foglalkozni. Nem sokra ment, noha Friedrich nevű fia is be nem a mesterségbe. 1811-ben alapították meg Friedrich Krupp in Essen gyárat, amelyik egész Krupp-rokonság pénze belevesztett. 1826 Friedrich halála után ismét nő, Therese Krupp a bukás szélén álló gyár élén. Tizennégy éves fréd nevű fia volt a megrendelőségűjtő ügy Ida nővére az irodavezető, Therese asszony négy kohómunkással gyártotta az acélt. Nyolc mulva, 1834-ben a Krupp gyár már nemzeti és mert ágyukat is gyárt.

1837-ben mint „ágyukirály” hal meg K. Alfréd, akinek ezidőben 40.000 munkása kész német hadiszert. A gyárat fia veszi át, de 1903 bekövetkezett halála után a gyár részvénytársasági formát kap s a részvénytársaság elnöke Krupp Berta.

(b.)

13. Kirjákné Kovács Emma; Ima. Szaválja: Jánosy Ilona.

14. Sherwin F. Vilmos: Fel vitézek mind. Szaválja: Szabó Mária.

15. Gyenge Gyula: Gályarabok ivardeka. Szaválja: Szabó Mária.

16. Gyülekezeti ének.

A gyülekezett október 31-én este 8 órakor tartandó ünnepélyén ünnepli meg a reformáció évfordulóját. Az ünnepély műsora a következő:

1. Gyülekezeti ének. 236. dics. 1.—2.
2. Imádkozik: Debreczeni István.
3. Bethoven: Jöjj el Szentlélek Isten. Előadja a református templomi énekkar, vezényli Zöld Zoltán karnagy, orgonán kíséri özv. dr. Kovács Géza.
4. Prédikál: Argay György evangélikus esperes.
5. Csengey Gusztáv: Fel a kalapácsot. Szaválja: Bakos László.
6. Raff: Kavatine. Hegedűn előadja: Fogarassy Zoltán dr., orgonán kíséri Zöld Zoltán.
7. Bódás János: Bűnös vagy. Szaválja: Fekete Rebeka.

8. Gluck: Ima és Godárd: Bölcsődal. Éneklük: dr. Bojincáné-Kulesár Juliska, orgonán kíséri Zöld Zoltán, hegedűn kíséri Kiss Imre.

9. Gyülekezeti ének. 237. dics. 1.

Az ünnepélyre belépő nincs, önkéntes adományok az egyház céljaira köszönettel fogadhatók.

# Aranykorszakban élünk...

...ember eisején, amikor a német ágyúk eljengyel határon, szóval, amikor megkezdte a európai háború, mindent tudó, sőt min-tudó barátom így szólt:

Aranykorszak következik a semleges államok között. A harcoló országok aranykorszakát csengő aranyért vásárolják. Az arany bősége és gazdagság lesz itt, ami-ohamem volt...

...szeme csillogott az örömtől és rohant a kakaót és a rizst vásárolni, mert ezek gyorsan előreláthatóan felmegy az árak.

...közül két hónap telt el, a háború tovább folyt még sokáig, a semleges államok szem-sodrótak bele, hanem élvezik az arany-

...hány darab arany ebből a korszakból. ...nincs semmi. Sehol egy darab ebből a fontos közszükségleti cikkből. Pedig a tyúk-trájkolnak, hanem ugyanúgy betöltik hi-mint más időkben. A tyúkok tojnak, szép tojásokat tojnak, úgy látszik tudatára ébredtek, az üzleti szempontból milyen fontos váltak. Hová tűnt akkor a tojás? Rejtett. A hatóság, amely a lakosság gondját viselő előrelátással maximalta a tojás árát, let vegye minden spekulációnak. Miután a tojás árát, sőt tyúkteleket óta hadiál-táran a maximal-bizottsággal, a maximális árátára elbűjt. Elbűjt a Maginot-vonal biz-kebe. A Maginot-vonal ezúttal az elarusi-bőráncú szoknyája. Kis kosárkákban itt a szép fehér tojás. Maxi áron nem bujki-bb árért előbujik. És nincsen segítség, a tojás nem törhet be a Maginot-vonalba, mi-ottós bűncselekmény képez: 1. személyes megsejtése, 2. szemérem elleni kihágás. És a bűntisztező nép lennének, a Maginot-szok-ot megtarpanunk és fizetjük a termelő ál-ábott magas árat.

...al aranyosabb korszakot már nem is kíván-

...sír, amely eddig csupán nélkülözhetetlen volt, most már előlépett legendává. Ha be-avagy írunk róla, emékezőnk kell a legen-ára, amikor még volt zsír óven, amikor sem-tyüli nem volt abban, ha valaki bement a letbe és zsírt vásárolt és megszókött, ön-értétté volt, hogy a hentes adott is zsírt.

...mappal ezelőtti korban, amelyet legjobb aka-em nevezhetjük aranykorszaknak, a zsír nem-éma. Most, amikor dúskálunk a jóban, mert-ó államok csengő aranyért vásárolnak össze-ndint, probléma a zsír.

...háziasszonyok, akik nem foglalkoznak elmé-azdasággal, kétsébeesetten kérdezik:

...Hol a zsír?... Miért nincsen zsír?...

...ehonnan sem kapnak feleletet. A hentesüz-ka a pirosarcú jöltáplált kizsárlók sajnái-onogatják a vállukat. Hivatatos körök arra-pontra helyezkednek, hogy kell lenni zsírnak,

...export nem haladja túl a szokásos méretet, kézsésképpen óriási zsírmennyiség van az or-ka, aminek következtében a hentes köteles ki-ái a fogyasztónak a zsírt. A hentes azonban

mégsem szolgálja ki. Ha egy-egy erélyes fogyasztó hivatkozik a hatóságra, a hentes röviden és tömören ennyit mond:

— Tessék menni a hatósághoz és annál venni zsírt.

Ez kisértetiesen hasonlít 1914—1918-ra. Úgy-látszik egyik hentes nemzedék a másiknak adja át ezeket a rövid és tömör mondatokat.

Mindennek megy fel az ára, sokszor ugrás sze-rűfen és szeszélyesen, egyik napról a másikra. Az első lázas napokban a rizs elfűt a piacról. Amikor a láz elmúlt, a rizs ismét megjelent, de már nem a régi kiűsében. Húsz százalékkal drágábban s gőgö-sen, dőlyfősen, mert tudta, hogy rövidesen ismét drá-gulni fog. Valóban drágult is. A rizs ma már fény-űzés. És követte a felfelé ívelő útban a kávé, a ka-kaó, tea, safrány meg a többi gyarmatáru is. A szept-ember elsejei árakhoz viszonyítva, itt a drágulás 30—60 százalék. Ha valaki soka-fja, a kereskedő így vigasztalja:

— Lesz ez még rosszabb is.

Amiből az sejtethető, hogy a kereskedő egyvál-talán nem optimista, nem hisz a villámháború áttűtő erejében és hosszú hadjáratot jósol.

Az ember igyekszik megvigasztalni magát, hogy hát Istenem, a kávé, tea, rizs meg a kakaó távoli gyarmatokról jönnek, a szállítás most nehézkes és drága, bűvárhajók is leselkednek a tengeren, az ár-u-biztosítás is sok, tehát indokolt a drágulás.

Jó, ez még valamiképpen érthető. De a zsír, a hús, a tojás, a zöldségféle, a burgonya nem jön a tengeren túlról. A sertések a belföldön híznak és a tojást sem afrikai, vagy ázsiai tyúk, hanem derék hazai tyúk tojja és a burgonya néhány száz év előtt jött Amerikából Európába, azóta itt polgárijogot nyert, asszimilálódott, bennszülötnek számít. Miért drágulnak ezek? Hiszen a mi országunk nem hábo-rúskodik, mi boldog semlegesek vagyunk, akik béké-ben élünk és mint ügyes kereskedők eladjuk termé-nyeinék fölleségét. Viszont, ami nem felesleg, az itt-hon marad és mivel a háború szele meg csak nem is surolja, miért ez a nagy drágulási folyamat?

Ki tudná ezt megmagyarázni...

Hiába keresem az aranykorszakot, képtelen va-gyok megtalálni. Egyelőre csak azt látom, hogy megismétlődik mindaz, amit az elmúlt világháború-ban végigéltem. Látom, hogy maximális áron sem-mit sem lehet kapni, de maximális áron felül min-den van. És azt is látom, hogy ami ma szilárd ár, az holnap már nem szilárd. Kávéházban gyanus urak bujnak össze ceruzával a kezükben és számolnak, számolnak, azután mosolyognak. Húsz-huszonöt év-el ezelőtt is összebujtak a gyanus urak a kávéház-ban és számoltak, számoltak, azután mosolyogtak.

A történelm és az árdragítás megismétli önmagát. És előbűjt az az ismeretlen rosszul öltözött férfi is, aki titokzatosan a filembe sugja:

— Van egy helyen néhány mázsa zsír és haj...

Ha nem tudnám biztosan, hogy 1939-et írunk, azt kelene hinnem, hogy 1916-ot mutat a naptár.

Minden emelkedik, csak a fizetés, a jövedelem marad a régi. A régi kevés pénzből kell megélni a nagy drágaságban. Ezt hozta el az aranykorszak.

# FELESEGE ideges és szeszélyes volt

Megértő, nyugodt nő volt. De állandó fáradtság érzése idegessé és szeszélyessé tette. 39 éves korában öregnek érezte magát. Az együttélés kinszenvedés volt. Ferje azt tanácsolta, hogy Kruschen kezelést próbáljon meg. Néhány hét múlva az életet egészen más színben látta. Újra visszanyerte elvesztett energiáját és újra utána láthatott a házi munkáknak.

A mindennapi Kruschen adagnak erősítő a hatása az egész szervezetre. Ha a máj, a vese és a belek funk-ciójukat normálisan teljesítik, nem fogja Önt a fáradt-ság és ideges levertség és az ideges levertség érzése kínozni. Kruschen mint erősítő szer hat minden izom-ra, minden idegre. Árak: nagy üveg 95, kis üveg 60 lei.

# AKIKRŐL MA BESZELNEK

## KEY PITTMAN

Az amerikai szenátus külügyi bizottságának az elnöke, aki betérjesztette és számos beszédével mintegy fémjelozte a semlegességi törvényt megvál-toztató javaslatot. Pályája olyan jellegzetesen amerikai, hogy a világnak semmi más pontján el sem képzelhető. Presbiteriánus családból és környezet-ből való, abból a fajtából, amely a földön való bol-dogulást vallásos feladatnak tekinti és Isten elleni bűnek érez minden olyan gátlást, amely az ember szabadságjogait akadályozza. Egy presbiteriánus egyetem jogi fakultásának elvégzése után Seattle-ban, a „Vadnyugat” akkor még kialakuló és igen zavaros életű kikötővárosában ügyvédkedett; Seat-tle ma világkikötő. 1897-ben a Seattlehoz közel eső kanadai Yukon tartományban, a Klondyke foly-lyó vidékén dus aranyleleteket találtak; kitört nyu-gaton a szokásos aranyláz és Pittman is felngyott az ügyvédkedéssel és két évig, mint aranyász, „digger” dolgozott. A Klondyke-vidéket akkor öt-venezer szerencsevadász népesítette be; ma, az arany leaptadvál, háromezer lekosa van. Pittman azonban nem járt rosszul, úgy itt, mint később Alaszkában jelentős részesedést szerzett az aranyat intenzíven bányászó vállalatokban. Két év múlva már az arany új igéretföldjén találjuk, Alaszkában, Nome „fővárosában”, ahol már inkább a kétes aranyász társadalom jogi ügyeinek intézé-sével és politikával foglalkozott. Résztvett az alasz-kai kormányzat megszervezésében. Ezután kisebb középnyugati városokban ügyvédkedik. 1910-ben mint önjelölt lépett fel Nevada államban a szená-tori választáson. Azóta Nevada öt küldi az Unió szenátusába. Irányító szerepet játszott a demokra-ta párt külpolitikai állásfoglalásaiban. 1933-ban, Franklin Roosevelt elnöké választása után ő lett Borah szenátor utódjaként a szenátus külügyi bi-zottságának elnöke. Tekintettel arra, hogy az el-nök mindig együtt működik a bizottságokkal, Pitt-mannek nagy befolyása van az Unió külpolitikájá-nak alakulására és ezen keresztül a világpolitikára.

Mindig nyílt és erélyes ellenzője volt a parancs-uralmi rendszereknek, ami nála nem politikai ál-láspont, hanem egész világméretű, vallásos és em-beri magatartásából következik.

## WILHELM KEITEL



A német vezérkar fő-nöke és a lengyel had-járat egyik irányítója.

1882-ben született északnémet birtokos-és katonacsaládból. A világháborúba mint százados vonult tábo-ri tüzérezredével. A háború folyamán a ve-zérkarnál töltött be kü-lönböző fontos pozíció-kat. A háború után egy lovassági katonai iskolában a hadvezetés tanára. Később a hadügyminisztérium-ba került, a hadsereg szervezési osztályba, majd 1929-től ugyanennek az osztálynak a vezetője. Je-lentős része van a német hadsereg világháboru utáni ujjaalakításában. 1935-ben von Reichenau utódjaként a hadsereg szervezési hivatal főnöke.

1937-ben tüzérkari tábornok, majd 1938 februárjá-ban Hitler vezér a német hadsereg vezérkarának és főparancsnokságának ujjászervezősekor a ve-zérkar főnökévé nevezte ki. Ebben a minőségben közvetlenül a vezérnek van alárendelve. A titko-tanács tagja. 1938-ban vezérezredes. A háború ki-törése óta tagja a vezértől kinevezett legfőbb ál-lamtanácsnak. Rokonszenves, férfias és amellet megnyerő és szeretetreméltó egyéniség.



Hitler és Szlovákia követe. A német birodalmi vezér és kancellár az új elnöki palotában kihallgatáson fogadta Cernak be-lini szlovák követet, akivel megtárgyalta a múlt évben Lengyelországhoz csatolt tót terüle-tek visszacsatolásának módjait. visszacsatolás államszerződéssel történik.

# HIREK

## MEGJELENÉS

Minden napon a vasárnapokat és ünnepnapokat követő napok kivételével.

## TELEFON

25-10 és este 9 óra után 25-15.

## ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

### BELFÖLDÖN

Magánosoknak egy hónapra 70, negyedévre 200, félre 400, egész évre 800 lei. Házhöz való kézbesítést külön havi tiz lei. Nyugdíjasoknak, közalkalmazottaknak egy hónapra 60, negyedévre 180, félre 350, egész évre 700 lei. Házhöz való kézbesítést külön havi tiz lei. Matóságoknak, közhivataloknak és közüzemeknek, gyáraknak és vállalatoknak egy évre 1200 lei kézbesítéssel együtt.

### KÜLFÖLDÖN

Egy hónapra 120, negyedévre 350, félre 700, egész évre 1400 lei.

### SZERKESZTŐ

Vuchetich Endre dr.

## Csokoládé-iekete

Róma, október hó. Kávé nincs. Pedig az olaszok szeretik a feketekávé és mi is szeretjük az olaszok feketekávéját. A jobb módú rétegek, amelyek nyaranta Itáliába készültek, a gumruk mélyén egy kis osit gondoltak arra a kávéra, amely az espressók nagy, ezüst gépeiben, forró gőzt fűtyülve, fő.

Tehetségien nép belesavanyodik az ilyen csapásba. Az olaszok azonban zseniálisak és kitaláltak, mivel lehetne áthidalni a kávétlanság remélhetőleg rövid korát.

A helyzet a következő. Az egészen elsőrangú hotelekben valami nagyon finom pótlékből csinálnak kávé. Nem is rossz. De mégsem kávé. Csak kávéféleség. A vendég maga is ezzel a szóval rendel meg, hogy kérek egy „szurrogátum”-ot. És a pincér is úgy kínálja, mint szurrogátumot. Ha ebben a folyadékba egy csöpp konyakot, vagy likőrt tesznek, egészen tűrhetővé válik. A likőr zamata mögött még az is feltehető róla, hogy az alapanyagában van némi kávé.

Ez van fent, azokon az elegáns helyeken, ahol öt pincér szolgálja ki a vendéget. Lent, a város számtalan apró bárjában, ahol viszont egyetlen pincér dolgozik ezer emberre, sokkal radikálisabban oldották meg a kérdést.

A nép nem vesződik a szurrogátummal. A bárpulton, a siströgő ezüst masinában csokoládé fő.

Apró porcellánescsészéből ezt issza Róma népe. És ezt ittam én, mint egy titkos alkohalista, naponta többször, mindenféle ürüggyel, besurranva valamelyik kis bárba, hogy a végén már szégyeltem magam a gyerekeségem miatt.

Ez az olasz csokoládé nem szurrogátuma a kávénak, hanem jobb, mint maga a kávé. Keserű és mégsem keserű, sűrű, forró, illatos, a színe gyönyörű. Pompásan lehet utána rágyújtani.

Persze könnyen lehet, hogy ehhez az espressón fött csokoládéhoz Itália kell. Nem az éghajlata, pálmái és babérai, hanem az olaszok nagyszerű gépei és technikai zsenije. Bizonyos, hogy nemcsak az anyag fontos itt, hanem a mód is, ahogyan az ital készül. Lehet itt valami titok, egy pillanat, egy mozdulat. Néha kicsi dolgokon múlik a legnagyobb siker érdemévé.

Igazán érdemes volna, hogy küldöttség utazzék ki Olaszországba, abból a célból, hogy nyitlan tanulmányozza, vagy akár titokban kémlelje ki, hogyan kell ezt az espresso-csokoládét csinálni? Nálunk is nagyon heves a kávé, megérdemelné, hogy kapjon egy fricskát az orrára.

Hunyady Sándor.

— Öt millió font béremelést kaptak az angol bányászok. Londonból jelentik: Az angol szénművek kiküldöttéi elfogadták a szénbányatulajdonosok béremelési ajánlatát. A béremelés évente 5 millió font sterlinget tesz ki.

— A román-német áruforgalom Magyarországon keresztül történik. Budapestről jelent: Keletgalícia megszállásával megszűnt a legrövidebb vasútvonal a felsősziléziai iparvidék és a Duna torkolata között, miután az oroszok széles vágányokat fektettek le az eddigi sínpályá helyett. A vasutonalat a különleges orosz díj-szabások miatt eddig sem vették nagyobb mértékben igénybe a nemzetközi áruforgalomban. Magyarország szempontjából az új helyzet fontos következménnyel jár, mert Románia és Németország árusere forgalmában a legolcsóbb és legegyszerűbb átmenővonal Magyarországon vezet keresztül.

**Oktober 29**  
**Vasárnap**  
 Nárcisz Zsófia  
 Anasztázus

1656. október 29-én született Halley Edmund hírneves angol matematikus és csillagász. Már husz éves korában neves csillagász volt és az állam megbízásából tudományos kutatásokat végzett. Halley foglalkozott először az üstökösök pályájának kiszámításával. Felfedezte a róla elnevezett Halley-üstökösöt, amely minden hetvenhatodik évben közelíti meg a földet.

**Oktober 30**  
**Hétfő**  
 Allenz Kolos,  
 Zenovie

1875. október 29-én született Angliában néhai Mária román királyné. Albert szász-köburg-gothai uralkodó herceg leánya volt. Férjhez ment 1893. január 10-én Ferdinand trónörököshez, aki 1914. október 10-én jutott a trónra. Mária királyné minden gondolatát és minden cselekedetét nemzete volt, amelyet rajongással szeretett. Sokat tett a népért és a kultúráért. Igazi anyja volt országának. Tulélte férjét és 1938-ban szállott sírba.

**Oktober 30**  
**Hétfő**  
 Allenz Kolos,  
 Zenovie

1634. október 30-án halt meg Káldy György tudós jezsuita atya. Nagy szónok volt. Barátja volt Pázmány Péternek. Magyarra fordította és kiadta az egész szentírást. Azonkívül számos más egyházi munkát is írt. Prédikációi több kötetben jelentek meg.

1923. október 30-án választották meg Kemál Attatürk pasát Törökország köztársasági elnökévé. Kemál Attatürk a török birodalmat új életre támasztotta, erősítette, fejletté, kulturálttá és moderné tette.

**Bélyeggyűjtők!**  
 Régi és újdonság bélyegsorozatok, valamint kiegészítések olcsón **FENYŐ** papirkereskedésében kaphatók. Gyűjteményeket a fegmagasabb árban veszünk.  
**Temesvár I., strada Alba Iulia 1.**

— Pacha püspök ma Aradon bérmál. Pacha Agoston dr. megyei püspök szombat délután Kayser Lajos pápai prelátus, nagyprépost és Héber János püspöki titkár kíséretében Aradra utazott, ahol ma, vasárnap, a plébánia-templomban kiosztja a bérmálás szentségét. A püspök, aki a minorita-rendház vendége, ma délelőtt kilenc órakor misét mond, utána pedig körülbelül ezer fiú és leány bérmálását eszközöli. A szentségkiosztás után a püspök a mai nap folyamán meglátogatja az aradi katolikus intézményeket és kíséretével együtt este visszatér Temesvárra.

**Elejtett szeméit**  
 harisnyáin olcsón és gyorsan felszedjék  
**Mikó Frida**  
 Dauerbach-palota.

— A frankfurti opera balkáni turnéja. Frankfurtból jelentik: A frankfurti opera idén is megrendezi a balkáni Wagner előadás sorozatot. A turné főállomásai Belgrád, Bucuresti, Szófia és Ankara. A Wagner előadások érdekessége, hogy Brunhilda szerepét a magyar származású kiváló operanékesnő: Huszka Rózi énekli.

— Romlott átelek okozta mérgezéseknél a gyorsan és biztosan ható természetes „Ferenc József” keserűvíz azonnali használata — egy vagy két pohárral — rendkívül fontos segédeszköz. Kérdezze meg orvosát.

(—) A helytartóság butorainak kiegészítése. A királyi helytartóság különböző hivatalaiban a meglévő butorzat nem elegendő és annak kiegészítése vált szükségessé. Erre a célra a helytartóság 91.694 leit irányzott elő. Az erre vonatkozó árlejtés november 6-án tartják.

(—) Gazda hirtelen halála. Moise Dumitru hatvanöt éves lacunási gazda a vacsora után hirtelen rosszul lett és meghalt. Az orvosi vizsgálat megállapította, hogy halálát szívzselhüded okozta.

(—) A hideg első áldozata. Blum János hatvanöt éves koldus tegnap hajnalban a gyár városi Aurel Vlaicu téren holtan találták. A megállapítások szerint az idős koldus halálát a nyomorúság és a hideg okozta.

(—) Meghosszabbították a fegyverviselés engedélyek láttamozgatásának határidejét. A rendőrség közli, hogy a védekező fegyverekre vonatkozó engedélyek láttamozgatási határidejét december 31-ig meghosszabbították.

## Krisztus király

Rég volt a sátnak ily dús aratása,  
 Hogy lángokban álljon sok-sok Isten-ház  
 Jaj, egymást gyilkolják, öldösk a népek,  
 És halomba hull-hull a sok drága élet.  
 Villámias és dörgés, zivatarok között  
 Az ördög pokolból a földre költözött  
 Minden szolgáljával, minden pribékjével,  
 Öntözik a földet sok ártatlan vérrrel.  
 Bömböl ágyúk torka, robban a sok bomba  
 Hull-hull a sok ember halomba, halomba.  
 Nem kell ma a Krisztus. Csak Nérók kell  
 Kacagnak Lucifer s a gonosz szellemeik  
 Jött az örült ördög, hogy bűnmagot hint  
 És lássa az erényt zörgő rabbillinsea,  
 Hogy lásson mindenütt rófi vétek-virágo  
 És hogy elpusztítsa ezt a szép világot.

Hol vagy Krisztus? Hol vagy királyok király? Nézz le a szenvedő, nyomorgó világra! Hulljunk lábaidhoz a porig aláza, Kulesoljuk kezünket könyörgő imára. Kezedben múlt s jövő, kezében van minden Erősebb hatalom, miként Te vagy, nincsen Ez a romlott világ szavadra öszzedől, Szavadra új világ terem a semmiből, Mert hegyek és völgyek összeomolhatnak De igéreteid szilárdan maradnak. Ó, égi Királyunk, Ura az uraknak. Ints csendet és békét a bösz hullámoknak  
**TÖRÖK ILO**

## GYÓGYSZERTÁRAK EJJELI SZOLGÁLTATÁSA

Vasárnap, október 29-én a szolgálati helyeken a következők:

- Az I. kerületben a 10 Mai utcában levő berg gyógyszerház.
- A II. kerületben a Maresal Joffre ut. Schul gyógyszerház
- A III. kerületben a Carol uton levő gyógyszerház
- A IV. kerületben a Preyer utcában levő váry gyógyszerház.
- Az V. kerületben a Corvin gyógyszerház kisodán Panajoth Ernő gyógyszerháza állami szakai szolgálatot tart.

Hétfőn, október 30-án a szolgálati helyeken a következők:

- Az I. kerületben az Unirii téren levő gyógyszerház.
- A II. kerületben a Traian téren levő gyógyszerház.
- A III. kerületben a Miron Costin ucca levő Merker gyógyszerház.
- A IV. kerületben a Vacarescu uccában Braun gyógyszerház
- Az V. kerületben a Corvin gyógyszerház kisodán Panajoth Ernő gyógyszerháza állami szakai szolgálatot tart.

## Mozi

## Csintalan asszonyok

A Corso mozi filmbemutatója.

A darab története a tizenhatodik században játszódik egy kis flandriai városkában, melyet ellepnek a portyázó spanyol hadak. Éjszákára kérnek szállást, mert reggelre készülnök vonulni. A polgármester, egy kis félnék, pocakos papucshős elveszti a fej nem egy a felesége és a többi városbeli asszony. Az egész városi kupaaktanács tanácsalalan el tudja, miként akadályozhatná meg a kezes esetleges féltelenségeit. A féltékenységi kis szerepet játszik abban, hogy szeretn katonákat a város elhagyására bírn. Ezek ban maradnak a városkának nem történelmi mi baja, mert az asszonyok ravaszko szives mosollyal, ügyes cselekkkel, egy-egy sen adott és kapott csókkal kifognak a katonkon. Közben egymást kergetik a derűs jótétek, úgy, hogy a közönség végigkacagja a adást. Az előadás és rendezés kiváló, a szereplők is mind nagyszerűen alakítják szerepeiket. Elsősorban Francoise Rosay a női és Paul mann a férfi főszerepben. A film bizonyára a közönséget vonz a Corso moziba.

**M Ű S O R :**  
 Vasárnap és hétfő  
**APOLLO:** Az éjszaka tét (angol film.)  
**CAPITOL:** Emigránsok (orosz film.)  
**CORSO:** A csintalan asszonyok (német film.)  
**SCALA:** A tisztí becsület (angol film.)

Egy évi börtönre ítélték egy budapesti yilasvezért. Budapestről jelentik: Malasek József tüzelőanyagkereskedő a nyilkeresztes párt múlt évi december elsején lefolyt tüntetésén ázító röpiratokat osztott szét és postán is küldött röpiratokat, amelyekben az államrendőrgég ellen izgatott és szörnnyű leszámolást helyezett kilátásba a rendőrségnek nyilasuralom esetén. A Kuria tegnap tárgyalta az ügyet és a yilasvezért, akit a törvényszék 5 hónapra ítél, gy évi börtönbüntetéssel sújtotta.

Románia búzát szállít Olaszországnak. Bucurestiből jelentik: Az utóbbi időben különleges megállapodások értelmében Románia 100 ezer tonna búzát ad el Olaszországnak.

Bucegi tartomány új helytartója. Bucurestiből jelentik: Ófelsége dekrétumot írt alá, melynek értelmében Goma D. Paul Bucegi tartomány vezértitkárát a Duna tartomány élére királyi helytartóvá nevezte ki. Az új királyi helytartó szombaton reggel letette az esküt.

Agyvérzésre hajlamos idősebb embereknek, akiknél igen fontos, hogy erőlködés nélkül minden nap könnyű bélkürrülésük legyen, a természetes „Ferenc József” keserűvíz — reggel éhgyomorral egy kis pohárral bevéve — a lehető legjobb szolgálatot teszi. Kérdezze meg orvosát.

Hivatalos buzavásárlások. Bucurestiből jelentik: Október 26-ig a buzaértékesítő szövetkezetek 71.484 vagon búzát vásároltak fel.

Kétezer városi adófelbbezés. Hetenként kétszer ül össze a városi adó, a bizottság, amely a városi adók és illetékek kivetése ellen beadott fellebbezéseket tárgyalja. Beadtak összesen körülbelül kétezer fellebbezést, amelyek közül eddig hatszázat letárgyaltak. A bizottság behatóan foglalkozik minden egyes esettel és ügyeszkiz méltányos megoldást találni. Az eddigi letárgyalások negyven százalékában a bizottság helyt adott a fellebbezéseknek és lezállította az eredeti kivetést. A fellebbezések letárgyalása még körülbelül két hónapig tart.

Születések. Az anyakönyvi hivatalban a következő gyermekek születését jelentették be: Csankovszky Erzsébet, Mihályfi Rozália, Karban Alajos Farkas, Bohnensuch Agnes Mária.

Halálozások. Meghaltak: Radulescu Nicolae negyvenkilenc éves, Sipetan Lucian tizennyolc éves tanonc, Ströbl Margit született Schneider huszonhárom éves, özvegy Heller Margit született Engel hatvanhét éves, Kramer Katalin született Orth ötvenhat éves.

A Begából kifogott holttest rejtélye. Még július 24-én az Eminescu-park közelében a Begából kifogták egy huszonöt-harminc év körüli férfi holttestét, akinek személyazonosságát azonban eddig nem sikerült megállapítani. A közepertmü férfi mellén tetoválások voltak. A tetoválások egy halat, két madarat és egy női alakot ábrázoltak. Ezenkívül a jobb vállára „X” volt tetoválva. A férfin nem volt ing, csak sárga nadrág és fekete cipő. Mindazok, akik az ismeretlen férfi kilétéről felvilágosítást tudnak adni, jelentkezzenek a rendőrség bünygyi osztályán.

**Mielőtt szórmében**  
szükségletét beszerezi, tekintse meg  
**BOTZ**  
szűcsmester dus szórmeraktárát Belváros, Bul. Reg. Ferdinand 1. sz. a volt Winternitz helyiségben

A temesvári rendőrség új tikára. Fővárosi jelentés szerint Draghici Aurel dr.-t a kolozsvári rendőrség bünygyi osztályának vezetőjét tikári minőségben a temesvári rendőrséghez delegálták. Draghici Aurel dr. husz éven keresztül vezette a kolozsvári rendőrség bünygyi osztályát és kitünő munkásságával számos nehézbűneset tetteseit leplezte le. Draghici Aurel dr. valószínűleg ma érkezik Temesvárra, hogy új állását átvégye.

Levesti tábornok-hadtestparancsnok a királyi helytartónál. Levesti Gheorghe tábornok-hadtestparancsnok és Davidescu alezredes, a temesvári hadosztály vezérkari főnökének kíséretében látogatást tett Marta Alexandru dr. királyi helytartónál. Tegnep este a hadtestparancsnok tiszletére vacsora volt, amlyen Marta dr. királyi helytartó, Popovici Virgil ezredes-prefektus és Tieran Emil dr. főpolgármester is résztvettek.

# Argetoianu és Cvetkovits miniszterelnökök találkozásán a semleges blokk megalakításáról lesz szó

Belgrádból jelentik: (Dunaposta.) Cvetkovits miniszterelnök tegnap este Versecce utazott. Politikai körök szerint a kormányfő Versecen találkozni fog Argetoianu román miniszterelnökkel. A találkozás célja a semlegességi blokk megalakítása, valamint közvetítés Románia és Bulgária között. Jugoszlávia közvetítése bolgár részről is helyesléssel találkozók.

## Uj regény

közlését kezdjük meg lapunk kedden megjelenő számában. Ligeti Ernő, a kiváló erdélyi írónak Rózsaszüret című regénye nemrégiben készült el és az elsőnek nálunk jelenik meg. Kiadási jogát megszerezte egyik budapesti könyvkiadó vállalat is, de könyvformában való megjelenése majd csak követi a Déli Hírlapban való közlést. Ez ismét kedvező alkalom az előfizetésre, mert nemcsak első közlésben kapja így az erdélyi regényirodalom legújabb termését, hanem naponta a legfrisebb híreket, a világ minden részéből érkező tudósításokat, színes riportokat, nagyszerű sportrovatot és a közgazdaság minden ágára kiterjedő közgazdasági rovatot. A Déli Hírlap Románia legolcsóbb magyar napilapja, mert előfizetésben csak két leibe kerül naponta.

Fizesen elő még mal A kiadóhivatal előfizetéseket telefonon is felvesz (28-10) és szívesen küld mutatványszámot is.

Új lugosi pénzügyigazgató. Brinzei Nicolaet, a lugosi pénzügyigazgatóság főkönyvelőjét az egyenes adók adminisztrátorává nevezték ki. Az új lugosi pénzügyi adminisztrátor Tautu pénzügyi vezérfelügyelő jelenlétében már átvette hivatalát.

Lugosi városi mérnöki hivatal új főnöke. Czuma Juliu lugosi városi segédmérnököt a város mérnöki hivatalának vezetőjévé nevezték ki.

**PERZSASZÖNYEGEK**  
legelőssbban, dus választékban. Szakszönyeggyapju!  
Porszívó kölcösözés.  
**ORIENTAL**  
perzsaszönyeg szövöde, IV. Bul. Berthelot, 5.  
(Élite kávéház mellett.)

Temesvárra is megérkezett az idegenellenőrzésre vonatkozó rendelet. Az érdekelt cégek és vállalatok, valamint az idegen állampolgárok kérvényeiket október 31-ig nyújthatják be. A kérvényeket a városban a rendőrségen, vidéken pedig a főszozlabirói hivatalokban kell benyújtani. Amint ezek a kérvények a munkaügyi vezérfelügyelőségre érkeznek, a temesi helytartóság területén működő idegenellenőrző bizottság megkezdí működését.

Halott a sinek között. A tokleti állomás közelében a sinek között holtan találták Magher Stefan huszonöt éves aradi lakost. Valószínű, hogy kiesett a vonatból. A vizsgálat megindult.

## NAFTALINRAKOMANY A NORMANDIEN

Tizennyhá hatalmas láda naftalint szállítottak a Normandie nevű óriási francia személyszállító gőzösre, amely amerikai kikötőben vesztegel a háború kitörése óta. Míg a háború tart, nem is indulhat útnak, a rengeteg naftalinnal a hajó elegáns berendezését akarják megóvni.

A Normandie mellett várakozik az angol óriáshajó, a Queen Mary is. Mind a két hajót szürkére festették és éjjel-nappal őrzik. Ezüstneműket, képeket és tükreiket elcsomagolták, a székeket és ágyakat összerakták. Talán három évig is kell várniok.

Kinevezték a szörényi és krassói ügyvédi kamara ideiglenes bizottságát. Az igazságyügyi miniszter kinevezte a szörényi ügyvédi kamara ideiglenes bizottságát. Eszerint a kamara dékánja Popovici Titus dr., a bizottság tagjai: Fabiuc Ghelesianu dr., Albulescu Coriolan, Oragu Mihai és Fenean Mihai ügyvédek. A krassómegeyi ügyvédi kamara dékánja Ciulei Emanuil, míg az ideiglenes bizottság tagjai: Cornel Gheorghe dr., Novacovici Emilian dr., Busan Stefan és Ciorogariu Vasile ügyvédek.

Előléptetések a városi vízműnél. Temesvár városi vízművi és csatornázási vállalatánál a következő előléptetések történtek: első osztályú aligazgatók lettek Prostean Sever mérnök és Doslea Traian másodosztályú aligazgatók, első osztályú szolgálati főnökök lettek Mártzlich János és Betzler Miklós másodosztályú szolgálati főnökök, másodosztályú szolgálati főnök lett Drab Ferenc első osztályú osztályfőnök, első osztályú osztályfőnök lett Dragan Nicolae másodosztályú osztályfőnök, másodosztályú osztályfőnökök lettek Kardos Sándor és Wollschütz József első osztályú irodafőnökök, első osztályú irodafőnökök lettek Kudlimay Ferenc, Balogh Rudolf, Niedermeier Emilia és Jamrik Menyhért másodosztályú irodafőnökök, másodosztályú irodafőnök lett Iancu Traian első osztályú irodai helyettes főnök, első osztályú irodai helyettes főnökök lettek Farkas Borbála, Montani Steluta és Mandy Júlianna másodosztályú irodai helyettes főnökök, másodosztályú irodai helyettes főnökök lettek Cazan Terézia és Grosorean Nicolae első osztályú tisztviselők, első osztályú tisztviselők lettek Carté Victor és Frantiu Ioşif másodosztályú tisztviselők.

Házasságok. A temesvári anyakönyvi hivatalban tegnap a következő métkapárok kötöttek házasságot: Slavici Frideric mérnökjelölt és Moldovan Lucia, Kreiling József dr. mezőgazdasági mérnök és Leicht Augusztá, Skonda Ödön mérnökjelölt és Román Emilia, Kádár Jenő kereskedő és Schuch Emilia, Anderwald József műszaki tisztviselő és Anderwald Mária, Kollmann Ferenc magántisztviselő és Nácsai Irén, Beck János vasúti hegesztő és Schmeller Rozália, Lalici Alexandru kelmefestő és Pongrácz Erzsébet, Traum Antal asztalos és Szailer Katalin, Deutsch Vilmos kereskedő és Heinrich Lujza, Fodor György szabó és Bukovszky Borbála, Leah Constantin szabó és Nasta Ana, De Martini Vince bádogos és Apró Mária, Radivoevici Stefan cipész és Zsíros Júlianna, Papp István szabó és Turi Erzsébet, Iliş Traian cipész és Jichici Elisabeta, Gruevcu Lazar timár és Tomotas Iléana, Vasiliu Constantin tanár és Carabasiu Livia.

Déva vízvezetékét kap. Dragan Gheorghe, Déva város polgármestere tegnap kihallgatáson volt Marta Alexandru dr. királyi helytartónál, a kinek előterjesztette a Déván létesítendő vízvezeték és csatornahálózat terveit. A királyi helytartó megkérte Zhegan Vasile mérnököt, a temesvári vízművi és csatornázási vállalat igazgatóját a tervek tanulmányozására.

**CORSO mozgó**  
Az utóbbi esztendő legdiadalmasabb filmje,  
100% németül beszélő film!

**A csintalan asszonyok**

Ragyogó! Legszebb színészek! Legszebb felvételek! Főszerepekben:

**FRANCOISE ROSAY**  
**PAUL HARTMANN**  
A legújabb METRO-GOLDWYN híradó.

**A fiuk városa**  
Vasárnap d. e. 11 órakor  
17 leles helyárrakkal.

# Családnevek és keresztnévek

Férfi- és női nevek és azok magyar jelentése.  
Ósi magyar keresztnévek

Minden embernek megvan a maga neve. Saját tulajdona. Azért is hívják tulajdonnévnek. A név két részből áll. Az első a családnév, amelyet előnévnek, vezetéknevének is hívnak, a második a keresztnév, amelyet utónévének is mondanak. A családnévet egy-egy család valamennyi tagja viseli, a keresztnév pedig egy-egy személy neve.

Az emberiség óskorában az emberek neve csak egy részből, az úgynevezett személynévből állott. A családnévek használata azonban már körülbelül háromezer esztendő előtt kezd divatba jönni. Először az uralkodók használták családnévet, aztán a gazdagok és nagy méltóságok viselői, később a közönséges emberek is. A zsidók azonban másfélezer éves európai életük során sem vettek fel családnéveket. Az újabb korban aztán a különböző országokban törvényhozással és rendeletekkel kényszerítették őket családnévek felvételére. Az osztrák-magyar monarchiában ez II. József idején történt, amikor az 1787 július 23-án 10.426 számú császári rendelet utasította a zsidókat, hogy 1788 január 1-től kezdve családnévet használjanak. A rendelet megmondta azt is, hogy ez a név csakis német hangzású lehet. Így történt, hogy a magyarországi, galíciai, csehországi, szlovéniai zsidók, akik közül pedig sokan nem tudtak németül, kénytelenek voltak német nevet fölvenni.

A családnévekről és azok történetéről köteteket lehetne írni. Ebben a cikkünkben azonban elsősorban keresztnévekről akarunk beszélni. Minden nemzetnek vannak sajátos nemzeti jellegű keresztnévei. Vannak azonban nevek, amelyeket megtalálunk minden népnél és minden országban. Ezeknek használata a legrégebb időbe nyúlik vissza. Számos nevet vettek át a népek a görögöktől, latinoktól, zsidóktól, perzsáktól, gótoktól, germánoktól és más nemzetektől. Az egyes nevek az idő folyamán egy-egy nép nyelvén alakuláson, csiszoláson mentek át, azonban mindig kihámozható azok eredeti értelme. A szülők újszülött gyermekük számára nekik tetsző keresztnévet választanak anélkül, hogy gondolnának annak eredetére.

Alább közlünk a ma használatos keresztnévek közül egy csoportot, annak származásával és magyar jelentésével. Az első csoportban férfineveket, a másodikban női neveket. A zárójelben található a név eredete.

## FÉRFINEVEK.

Aron, (zsidó), gyorsan növekvő. Ábel, (zsidó), lehelet. Ábrahám, (zsidó) a tömeg atyja. Albert, (zsidó), nemesen fénylő. Adám, (zsidó), ember, földből lett. Adolár (germán), nemes sas. Adolf (germán), nemes farkas. Albin, (latin), fehér. Alexis (görög), védelmező, a magyarban Elek. Alfonz (germán), harckerész. Alfréd (germán), sasbarát. Alajos (mór), tapasztalt. Amadeus (latin), szeresd az Istent. András (görög), férfias. Antal (latin), hordozó. Artur (latin), medve. Ágost (latin), fenséges. Aurél (latin), aranyfű.

Boldizsár (zsidó), fényes fejedelem. Barabás (zsidó), vigasz fia. Bertalan (zsidó), küzdő fiú. Benedek (latin), megszentelt. Bálint (latin), egészséges. Benjámin (zsidó), szerencse fia. Bernát (germán), medve-erős. Balázs (latin), suttagó. Bruno (germán), fénylő.

Caius (latin), vidám. Constantin (latin), az állhatatos.

Dániel (zsidó), Isten a bíró. Dávid (zsidó), kedvelt. Demeter (görög), az istenanya fia. Dezső (latin), az óhajtott. Domonkos (latin), uralkodó.

Edgár (latin), Istennek védekező. Ede, Eduárd (latin), birtokát védő. Egon (germán), kard. Emánuel (zsidó), Isten velünk van. Erich (germán), tisztelt fejedelem. Ernő (germán), vakmerő harcos. Ervin (germán), a hadsereg barátja.

Fedor (orosz), Isten ajándéka. Félix (latin), boldog. Ferdinand (germán), békében bátor. Flórián (latin), virágzó. Ferenc (latin), szabad. Frigyes (germán), békefejedelelem. Fülöp (görög), lökedvelő.

Gábor (zsidó), Isten embere. György (görög), föld embere. Gellért (francia), erős. Gerzson (zsidó), az elfűzött. Gedeon (zsidó), fadöntő. Gergely (görög), örökös. Gáspár (perzsa), kincsörvő. Gusztáv (svéd), harci hárd. Gyula (görög) fiatalos.

Henrik (germán), gazdag fejedelem. Hektor (görög), összetartó. Herman (germán), vadászfejedelem. Hugó (germán), holló.

Illés (zsidó), istentisztelet. Imre (germán), nagy fejedelem. István (görög), koszorú. Ignác (latin), tüzes. Izsák (zsidó), örömevermek. Izidor (görög), Izsák isten ajándéka. Izso (germán), jeges.

Jakab (zsidó), sarkos. Jeremiás (zsidó) az Úr felkentje. Joachim (zsidó), Isten szolgája. János

(zsidó, az Isten jóságos. József (zsidó), gyarapító.

Károly (germán), hős. Kázmér (lengyel), békeszerető. Kristóf (görög), Krisztus vivője. Kelemen (latin), jámbor. Konrád (germán), bátor atya. Kornél (latin), állhatatos.

László (szláv), népen uralkodó. Lőrinc (latin), babérral koszorúzott. Lázár (zsidó), Isten segítségével. Leó (latin), oroszán. Lajos (frank), győzelmes harcos. Livius (latin), ólomszürke. Lukács (latin), felvilágosult.

Márkus (latin), kalapács. Márton (latin), hadakozó. Mátyás (görög), tanulékony. Mór, Móric (latin), szerencsén. Miksa (latin), legnagyobb. Miklós (görög), néplegyező. Mihály (zsidó), ki hatalmasabb Istennél? Mózes (zsidó), kisdéd.

Napoleon (olasz), völgyi oroszán. Náthán (zsidó), adakozó.

Orbán (latin), városi. Olivér (angol), olajfaültető. Oszkár (germán), isteni védő. Ottó (germán), székhelytartó.

Pál (latin), alacsony. Péter (görög), szikla. Pius (latin), jámbor.

Rajmond (germán), tanácsörvő. Remus (latin), erős. Richárd (germán), derék fejedelem. Róbert (angolszász), hirtől fénylő. Romulus (latin), hatalmas. Rudolf (germán), hír-farkas.

Salamon (zsidó), békés. Sámuel (zsidó), Isten által meghallgatott. Sándor (görög), férfi védelmező. Simon (zsidó), meghallgatás.

Tivadar (görög), Isten adománya. Tibor (latin), a folyamisten fia. Tóbiás (zsidó), az Isten jó. Ulrik (germán), törzsfő.

Valér (latin), sokatbíró. Victor (latin), győző. Vince (latin), diadalmas. Virgil (latin), éber. Vencel (szláv), híres. Vilmos (germán), készséges vadász. Vladimír (szláv), híres fejedelem.

Zakariás (zsidó), Isten emlékezte. Zsigmond (germán), a győzelem védője.

## NŐI NEVEK.

Adél (germán), nemes. Ágota (görög), jó. Ágnes (görög), szemérmes. Alma (latin), tápláló. Amália (germán), tettekben fénylő. Angéla (latin), angyali. Anna (zsidó), kedves.

Borbála (latin), makrancos. Berta (germán), eszillogó. Blanka (latin), fehér.

Cecilia (latin), vak. Camilla (latin), templomi szolgálat.

Dóra (görög), ajándék. Dorottya (görög), Isten adománya.

Edít (angol-szász), tüzhely őrzője. Erzsébet (zsidó), istenfőlé. Ella (germán), úrnő. Emília (görög), hízelgő. Emma (germán), nagy. Erika (latin), pusztai gyermek. Eszter (perzsa), csillag. Eva (zsidó), életadó.

Flóra (latin), virágzó. Franciska, Fanny (la-

tin), szabad. Friderika (germán), békefejedelenő.

Gabriella (zsidó), iszeni. Gertrud (germán) dárdás asszony. Gizella (germán), békekezes.

Hedvig (germán), harcoshó. Hermin (germán) kigyó. Hilda (germán), győzelmes. Hortenzi (latin), kertészlány.

Ida (germán), védő a harcban. Iona (görög) fáklya. Iza (germán), vízi tündér. Irén (görög) béke. Irma (germán), fénylő. Izabella (spanyol) szép.

Józsa (zsidó), önfeláldozó. Judit (zsidó), ister imádó. Júlia (görög), fiatalos.

Katalin (görög), tiszta. Klotild (germán), hi ér harcoló. Kornélia (latin), szilárd. Klára (latin) tiszta.

Laura (latin), babérral koszorúzott. Lea (zsidó), szorgalmas. Lidia (latin), lidiai nő. Lujz (frank), híres.

Magdolna (zsidó), magdalai származású. Mária (germán), barát. Margit (görög), gyöngy. Márta (zsidó), makrancos. Márta (zsidó), szomorú. Matild (frank), edzett harcos.

Orsolya (latin), anyamedve. Olga (orosz) jámbor asszony.

Ráchel (zsidó), anyajuh. Rebeka (zsidó), kővér. Regina (latin), királynő. Róza, Rozália (latin) rózsás.

Sarolta (frank), férfias. Szeréna (latin), vídám. Szidónia (zsidó) halászléány. Stefánia (görög), megkoszorúzott.

Tekla (görög), isteni kulcs. Terézia (görög) vadász. Terézia (görög), isteni kulcs. Terézia (görög) vadász.

Valéria (latin), munkabíró. Vera (latin), igaz. Veronika (görög), győzelmet hozó. Viktória (latin) győzedelmes.

Zenobia (görög), életkedvű. Zsófia (görög) bölcs. Zsuzsánna (zsidó), lilium.

## ÓSI MAGYAR NEVEK.

És most a sok nemzetközinek mondható keresztnév után soroljuk fel az ősrégi és ma is használatos magyar személyneveket.

**Férfinevek:** Ába, Ákos, Aladár, Apor, Árpád, Attila, Balla, Barna, Bátor, Béla, Bendeguz, Benkő, Botond, Böles, Bulesu, Csaba, Csák, Csanád, Csató, Cseke, Csoma, Csongor, Csörsz, Detre, Edömér, Elemér, Előd, Erős, Ete, Etele, Farkas, Gál, Géza, Huba, Kálmán, Keve, Kont, Kozma, Lehel, Levente, Makó, Marót, Mike, Nimród, Őrs, Pető, Rádó, Szabolcs, Szemere, Taksony, Tass, Tiborc, Torda, Töhötöm, Tömös, Ubul, Uzor, Vajk, Vata, Vid, Vidor, Vitéz, Zalán, Zaránd, Zádor, Zabor, Zoltán, Zoró, Zsolt, Zsombor.

**Női nevek:** Árvácska, Bibor, Borostyán, Csilla, Dalma, Emese, Emőke, Enikő, Etelek, Fehérke, Gerle, Gyopár, Gyöngyike, Gyöngyvér, Hajna, Hajnalka, Iboylka, Ildikó, Ilma, Jávorka, Lenke, Lilium, Mátka, Mese, Pálma, Pirozka, Rózsa, Rege, Sellő,

— Elhívtott egyenként reggelenként égyomorra egy-két pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet a bélműködést hathatósan előmozdítja, az anyagcserét tetemesen fokozza, a zsírmennyiséget megfelelően lepasszítja és a testet könnyedé teszi. Kérdezze meg orvosát.

## Megjelent XII. Pius pápa enciklikája, a „Summi pontificatus“

A Szentatyá rámutat a jelenlegi világhelyzet okaira. — Az egyház teljes erejével együttműködik az új rend megalapozásán

Vatikánvárosból jelentik: XII. Pius pápa kiadta első enciklikáját. Az enciklika címe: „Summi pontificatus“. Az enciklika megállapítja, hogy a jelenlegi súlyos órákban a katolikus család-közösség érzése erősödik.

Méltatja a Szenteket és Olaszországot összekötő kapcsolatokat,

amelyek a lateráni egyezmény következményeként előlélt helyet biztosítottak Olaszországnak a Vatikánál képviselt államok között. A Szentatyát kimondhatatlan aggodalom fogja el arra a gondolatra, hogy a háboru borzalmas ereje újra pusztít, noha minden megtörtént annak elhárítására.

A mostani bajok mély gyökere egy általános érvényes szabály visszautasítása ugy az egyéni, mint a társadalmi életben és a nemzetközi törvény semmibevétele és elfelejtése. Aki tagadja az Istent, tagadja a törvényt is.

Egyre jobban terjed a romboló pogánvság és maga után vonja az emberi szolidaritásról és a szeretetről való elfelejtkezést. Egyes országokban az államot önmagában levő célnak tekintik, amely teljesen függet-

len a keresztény erkölcsi szabályoktól.

Igy háborus állapot létesült, pedig a kölcsönös bizalom és a meggyőződés, hogy az okosság nagyobb értékű a fegyvereknél, elválaszthatatlanul kapcsolódó elve a nemzetek közötti minden békés közös életgondolatnak. Az a törekvés, hogy a befejezett tények törvényerőt adjanak, ami tönkreteszi a szerződészek állandóságát és megszünteti a nemzetek közötti kölcsönös bizalmat, a világot a mostani félelmetes örvénybe vitte. A megmenekülés nem lehet a kard eredménye. Az eljövendő rendnek a természetes jog és az isteni kinyilatkoztatás sziklájára kell támaszkodnia.

Az egyház teljes erejével együtt működik ennek az új rendnek megalapozásán.

ugyanakkor azonban távol tartja magát minden olyan tevékenységtől, amely megingathatná a polgári tekintélyt és jogsérelmeket idézhetne elő. A Szentatyá ezután újbi szomorúságát fejezi ki afőlött, hogy a háboru megakadályozására irányuló fáradozásai sikertelenek maradtak és felhívja az összes papokat és híveket, hogy szüntelenül imádkozzák az Isten kegyelméért.

# Niért nem lehetett a Bánk bánnal megnyitni az első kolozsvári magyar színházat

Jancsó Elemér dr. könyve az erdélyi színházgagatás bölcsőkoráról. A lóiskolai színházról a Farkas-uccáig

A erdélyi magyar művészet súlyos napjaiban, a színházi idény vidéki vajadásai közepette a könyv hagyta el a sajtót. A címe: Az erdélyi magyar színház hősokora. Írója: Jancsó Elemér, aki szerényen visszavonulva jelenti ki, hogy Kolozs megye egykori bírójának: Nagy László visszaemlékezéseit közli. Valóban a könyv nagy része a porhanyósra puhult, fakult tiniből, mint százéves írásból kelt életre, hogy azokozzék 1939. évi világával. A hajdani erdélyi bíró 1821-ben írta meg a feljegyzések sorsfejezetét „Még egy végső jegyzés” címen és az azt hitte, hogy végső pontot tett az események történetén. És íme a késői utókor egyik méltó fia, hogy előszedi, de a világnak adja át Nagy László emlékezeit.

Niért nem lehetett? Minek felsorakoztatni az erdélyi magyar színház 30 esztendőn át folytatódó küzdelmet, amikor magunk is bajokkal küszködünk? Az olvasó mégis, amikor a kis könyvet leteszi, úgy érzi, hogy jobban tud hinni abban, hogy az erdélyi magyar színház, amelyért Erdély legjobbjai és elismertjei maguk Nagy László három dekadenciájában lelkesedtek. Ha a kulturális kifejezés alatt a magyar társadalom 120 év előtt óriási anyagi és erkölcsi sorsostoha sors ellenében színházteremtett a vegyeslakosságú és mindössze néhány lélektől lakott Kolozsváron, ahol 1821 március 12-én állandó magyar színház nyílt meg, akkor a gondolatban él az az örökkön melegsítő, amely megmenti a magyar színházát — nekünk.

## REGI URAK, REGI HÁZAK...

Ért kellett kiadni és kell olvasni Jancsó Elemér könyvét, amelyben nemcsak Nagy László, hanem a harminc esztendő jó magyarjainak szíve is meg. Emberek élnek újra: a telket ajánló Wesselényi Miklós báró, a két Teley, báró Kecskay József, báró Bánffy József, ők öten, a ezer-ezer forinttal tették lehetővé a Farkas uccai színház megalapítását, itt van Palm Jozefa grófné, a színház megalapítója, gróf Bánffy György élete párjának a magyar nyelvet tökéletesen megtanulta, majd azon beszélgettünk és „pallérozott józsi manírjával az auktorokkal vetekezett.” Itt van még a gróf, aki szülőjében nemcsak hogy a német nyelvészetnek ad szálát, hanem annak — német nyelv érdekből — hű protektora marad, vagy Bánffy püspök, a kontestáló és protestáló magyarság, aki megtagadja „a püspöki jószágok és a színház alapítási céljára nemesi telkenként kivett 50 forintot, de a magából 5.000 forintot ad ugyanezen napon, amelykor Kecskeméten Katona József megszületett. Hozzá tartozik a könyv színházhoz, a piactéri Pataki Sámuel-féle sarokház, a kolozsvári város háza átellenében, ahol 1793-ban Kotsi Patkó János társulata, ugyancsak magyarsággal játszott, és végül a nagy mű: az első állandó színház: a farkasuccai színház, amelyre „pikánsan” írt írás tételét: „Az Erdélyi Nemzeti Magyar Játékszín — 1813...”

## MEGKEZDŐDIK A 15 ÉVEN ÁT TARTÓ „KÉREGETÉS”.

Voltaképpen a könyv: egy épület keletkezésének története. Arról szól, hogy hogyan lett a színház Kolozsvárt? De a házak hideg téglái megettől a verejték, emberi sorsok rejtőznek. A külterületi templomainak téglái a lélek és a szellem látatlan kőbányagával építik tartósrá, századok számára. A test vére a várak köveit köti, mint nemese Dáva váráért, a lélek vére a szellem várait. Itt állt meg 120 évig a farkasuccai színház is, amelynek építkezési költségeiről itt az első számú utolsó kraicjáról. Az összköltség 57.746 forint 46 krajcár volt. De mennyit kellett ezért kéregetni a prországból nemes vármegyektől, székelvektől, prországtól? „Egész nemzedék dől ki 1791-1810-ig, meg hal a nagy báró Wesselényi Miklós is, de nekünk „bármilyen áldozatába került nemzetünk

játszó társasága, örömmel költött a játszó társaság megtartására”.

Wesselényi Miklós báró volt az, aki mikor Kolozsvár egyetlen színházát, a Rhédey-ház nagytermét német társulat veszi bérbe és ezzel a magyar színház a magasabb színvonalú német színház miatt válságba kerülnek („a publikum hasonlósba jött”) ingyenesen ajánlja fel lovardáját Wanda színidirektornak, sőt özevegye az ajándékot fenntartja. Két „nagy hazafi” adja össze a lovarda színházzá való átalakításának költségeit.

De hiába: „szállást kapván a német jázó-társaság gróf Rhédey László épületébe, a jobb gondolkodású magyarok szomorúságára játékaikat elkezdette és a gyengébb eszű dámák s némely németes gavallérok kaptak rajta... ajándékozták a német aktorokat és aktriszokat, sokan tetemesen beléjük szerettek, akiknek neveit gyalázatjukra idejegyezni kellene.”

Ez 1810-ben volt. Addig más volt a helyzet: „Sok nemzetből való Kolozsvárt lakó, mulatozó német és szász, görög és román polgárok a magyar nyelvnek tökéletesebb tanulata céljából gyakran fölösen elmentek magyar játékaikra.”

## CSÖDSEB MEGY A TÁRSULAT, VÉGREHAJTÓ FOGLALJA LE A „KEDVES JÁTEKOKAT”.

És ezzel az időponttal kezdődik Nagy László beosztása szerint az erdélyi magyar színház bölcsőkorának harmadik szakasza. Az első szakasz volt az, amely 1791—1795 között elsősorban játszik magyar színház, a második a gyűjtés és a bizottság ideje, amelyben az erdélyi színház „Magyaror-

## Katona József megbukik a Bánk bán-nal

A megnyitás 1821 március 12-én volt, amikor némely úri személyek legelsőben a Zrínyi Miklós nevű darabot, másnap a rendszerint játszó társaság a Mátyás király nevére adják elő. A színházi bizottság előzetesen pályázatot hirdetett a megnyitódarabára. De nem érkezett be megfelelő darab. Pedig — és íme ismét találkozik Katona József és a kolozsvári színház sorsa — ott volt a pályaművek közt a Bánk bán is, amelyet Katona József, az akkor ismeretlen drámaíró éppen erre a pályázatra írt. Hogyan lehet az, hogy a Bánk bán nem volt megfelelő? Jancsó Elemér dr., a könyv szerzője Döbrenté magyarizációját fogadta el: a bírálók nem olvasták el a drámát. Rámondták, hogy rossz. Csak 13 évvel később, 1834-ben került színre ebben a színházban a Bánk bán. Megkésve bár, de teljes szépségében.

Ettől a naptól 1821 március 12-től volt színház Kolozsvárt. Ez Nagy László kitartó munkájának és a penzsel való hűséges sáfárkodásának köszönhető, amelyet a két évvel később Kolozsvárt játszó, Déryné Széppataky Róza, az előlegzavarokkal küzdő nagy diva, fukarságnak és kicsinyességnek bélyegzett meg naplójában.

## A KONZORCIUMTÓL — A KONZORCIUMIG: 120 ESZTENDŐ

Déryné tehát a megnyitódarabot nem szerepel. A főaktor Pergő Celesztin havi 90 forinttal és „Einnahmmal”, vagyis a bevételeiből részesedett. Székely József feleségével együtt 150 forintot kap

## Olcso és kiadós TŰZELŐANYAG „Semicox Briket”

„Korona” jelzéssel. Központi fűtéshez, vas- és oserépkályhákban, stb.

## tartós meglepet ad

Kapható minden szakmabeli tüzelőanyagkereskedőnél. Felvilágosítással szolgál a

**PETROSANI S. A. R.** Telefon: 24—45  
vezérképviselője. C. CINGHITA, Str. Mircea Voda 8.

szágra excurrálnak” és megélni Kolozsvárt nem tudván Váradon, Debrecenben, Miskolcon játszanak, magukkal vivén a könyvtárat, amelyekben voltak „a szeretett kedves játékok, melyek Erdélyben játszódtak” és amelyeket Miskolcon, amikor a társaság „bangeroutirozott”, szkeveztráltak, lefoglaltak. („Ezeket, vagy kiváltja Erdély, vagy az eladódott társaságbeli tagokkal kiváltatja, de odaveszni engedni kár volna.”)

A régi magyar színház már 1814-ben készen állott, de a belső berendezés hiánya miatt hét évvel később nyílt meg. Szép tágas játékszín, 1400 ember befogadására alkalmas, amelynek színpadán „a deszkázat alatt több oly kerek van, melynek a malmok belső kerekai, amelyek közül egy vagy kettő a többi is mozgásba hozza és ezáltal a teátrumai készülékek legotán megváltoznak”. Maga a játszóhely úgy van elkészítve, „hogy szekerekkel és állatokkal lehessen rámenni, ha kívánatlik, mint Schikaneder teátrumára Bécsben”. A vászon készülékek Bécsben készítetik, a bécsi császári teátrumban lévő után. A „logék”, a páholyok töltött özbőr könyöklökkel.

szintén „két Einnahmmal”, Jancsó Pál, a nagy komikus lemondott a jutalékról és havi 84 forintot kapott. Nem bízott a színház prosperálásában. Állt a színház és felvetődött a kérdés: hasznosabb-e regulák és konstitúciók mellett kormányozni a színházat, vagy „entrepreneurnek keze alá adni”, vagyis bérbeadni. A kincses város vezetői a saját kezelés mellett döntöttek és ezzel vége lett annak a korának, amikor a színház „respublikai alapon, maguk hasznára” játszottak, modern nyelven mondva konzorcionális alapon. Mert ebből indult ki az erdélyi magyar színház és 150 esztendő után ideért vissza, a legtöbb helyen, a konzorcionális alapoz. „Segélyje az Isten őket, hogy nagyobb fényre emelkedjenek magok közt a színházakat.”

Jancsó Elemér dr. könyve az Erdélyi Ritkaságok című könyvsorozat első füzeté. A sorozat címről következtetve Jancsó dr. Erdély feledésbe indult dokumentumait akarja kitűnő szepiről stílus segítségével megvilágítani és fel fogja tárni annak az erdélyi szellemnek a fényét, amely a mának és jövőnek útjait megvilágítja. Dícséretes, szép munka, amelynek mély kultúrterelme van. Az első füzetet hézagosan most ismertettük. Nem a színészet fénykoráról szól, nem arról a korról, amely a kolozsvári díszes palotában folyt le, hanem a pajták, lóiskolák és színház színházáról. Ez nem fénykor volt, hanem hősokor. Küzdeni kellett értük és bennük. Ilyen értelemben közel fekszik a mához. (m.j.)

## Tehervonat elütött egy szekeret, amelynek utasai közül ketten szörnyethaltak

Borzalmas szerencsétlenség történt a Facsét és Marosillye közötti vasuti vonalon. Délután félnyolc óra tájban egy tehervonat indult Facsétról Marosillye felé. Mintegy két kilométernyire Dobra állomástól éppen abban a pillanatban akart áthaladni a vasuti síneken egy parasztszekér amelybe két tehén volt fogva, amikor a tehervonat odaérkezett. A tehervonat vezetője az utolsó pillanatban vette észre a síneken haladó szekeret, vészjeleket adott le és igyekezett is a vonatot megállítani, de ez nem sikerült. A szekér a mozdony kerekai alá került

és azt darabokra törte. A kocsiban öten ültek, akik közül kettő nyomban a helyszínen meghalt, hárman pedig rendkívül súlyos sérüléseket szenvedtek. A szerencsétlenségről azonnal értesítették a dobrai állomásfőnököt. A dobrai orvos rövid idő alatt megjelent a helyszínen és bekötözte a sebesülteket, akiket a déval kórházba szállítottak. Alapotuk súlyos. Érdekes, hogy a szekérbe fogott két tehénnek semmi baja nem történt. A vizsgálatot megindították, hogy megállapítsák a felelősséget.

## Emlékezés három negyevü piarista atyára

**Szabóky Adolf alapította a Katolikus Legényegyletet. — Lévay Imre vetette meg az első Katolikus Kör alapját, Trautwein János nevéhez iűződik az Oltáregyesület alapítása**

Szabóky Adolf, Lévay Imre és Trautwein János neve ma már egészen ismeretlen. Nem tudják, hogy kik voltak, miért küzdöttek, dolgoztak, mit is köszönhetünk nekik. E három elfelejtett szerzetes, e három piarista tanár alapította a magyar katolicizmus három társadalmi és hitbuzgalmi egyesületét. És pedig Szabóky Adolf ismertette és honosította meg a katolikus iparoság körében Kolping eszméit és alapította az első Katolikus Legényegyletet. Lévay Imre érdeme az első Katolikus Kör megteremtése. Trautwein János piarista hittanár munkásságának a gyümölcse az Oltáregyesület.

Mindhárman a kegyestanítórend tagjai voltak. Annak a szerzetnek tagjai, amelynek úgy az egyetemese, mint a magyar katolikus egyház nagyon sokat köszön. Mert a derék piarista tanárok nem csak az iskolában voltak kiváló jó tanárok, hanem azonkívül is úgy az irodalmi, tudományos, mint társadalmi téren nagyot, értékeset, újat és maradandót alkottak fajuknak és egyházuknak.

A piaristák büszkén vallják magukénak Szabóky Adolfot, Lévay Imrét és Trautwein Jánost. Igazi kegyesrendi atyák voltak. A legnehezebb időben alkották, alapították mindazt, amit nekünk hagytak örökségül. A múlt század második felében a liberálisizmus korában érezték meg, hogy a társadalmi és hitbuzgalmi életben mire van szüksége a katolikus férfiaknak, nőeknek és ifjúságnak.

### AZ ELSŐ KATOLIKUS LEGÉNYEGYLET

A Katolikus Legényegylet az iparosifjúság egylete, ami magából az iparosifjúságból s az idők nélkülözhetetlen korszerű szükségletéből született. 1845-ben Kölnből indult el diadalmas útjára, hogy magába foglalja, irányítsa és a helyes uton vezesse a katolikus iparosifjúságot. Hivatását, rendeltetését minden időben, minden körülmények között teljesítette és teljesíti. Célja, feladata, hogy az iparosifjúságot vallásos és nemzeti szellemben megtartsa, a munkástársadalomnak szakavatott, lelkes és áldozatkész vezéreket, vezetőket neveljen, az iparosifjúságot az ipar szeretetével, nemese öntudattal, képzettséggel és az igazi munkára való törekvéssel töltse el. **Határozott katolikus szellemi tartalmat és határozott irányt Kolping Adolf, a modern idők egyik legnagyobb katolikus szociálpedagógusa adott.**

A katolikus legényegyleti mozgalom a magyar katolicizmus körében is hamarosan széleskörű rétegen mély gyökeret vert. Az első magyar Katolikus Legényegylet Szabóky Adolf, a legényegyleti mozgalom meghonosítója alapította 1856-ban Seifovszky hercegprímás támogatásával Pestben.

Szabóky (Schneider) Adolf, a magyar ipar apostola 1821-ben született. Piarista tanár lett. 1850-ben Pestre került, ahol teljes harminc éven keresztül párját ritkító tevékenységet fejtett ki a kezdetleges ipar, valamint az iparosok érdekében, amellyel buzgón szolgált a közoktatási ügyet is. Több mint negyven, részint eredeti, részint fordított munkával gazdagította az irodalmat. Szabóky az első legényegyletnek huszonöt éven át volt kimagasló vezetője. Fáradságot nem ismerve küzdött a népbankok, iparossegélyezési és kölcsönzési pénztárak felállításáért. Nagy érdemei vannak az országos iparegyesület megteremtésében. Több mint húsz jótékony egyesületnek volt elnöke és védnöke. Élénk részt vett a londoni, párisi, bécsi és hazai kiállítások alkalmával a magyar ipar méltó bemutatásában. Szabóky 1880-ban halt meg. Az iparosok hálája hatalmas sirenleket állított Szabóky emlékének a kerepesi temetőben.

### KECSKÉT ŐRZŐ ASZTALOSINASBÓL ÜNNEPELT NÉPSZINMŰRŐ

Szabóky Adolf nevét már az irodalomtörténet is őrzi. Ki ne látta volna, ki ne ismerné A sárga csikó és A piros bugyelárist, Csepreghy Ferenc felejthetetlenül kedves népszínművét, akinek tehetőségét Szabóky fedezte fel.

Csepreghy Ferencet apja 14 éves korában asztalosinasnak adta Esztergomban. Mestreere nyáron kecskéjével a mezőre küldte, ahol unokabátyjától, a papnevelőintézetből kapott könyveket olvasta. Felszabadulása után Pestre ment dolgozni. Belépett a Katolikus Legényegyletbe, melynek elnöke Szabóky Adolf vette pártfogásába, segítette és buzdította. A legényegyletben élénk tevékenységet fejtett ki. Az egyesület műkedvelői részére írta első darabját: Az elnök névnapja.

Később Csepreghy Pestben asztalosműhelyt nyitott. Ekkor már sokat betegeskedett. Ezért

négy év múlva abba is hagyta mesterségét. Feleségül vette Rákosi Jenő egyik nővérét. Ettől kezdve teljesen az irodalomnak élt. 1875-ben a Népszínház titkára lett, ahonnan népszínművei, különösen A sárga csikó és A piros bugyeláris nagy sikert aratva indult el a vidéki és műkedvelő színpadokra. Csepreghy azonban a jólétet és népszínműveinek sikerét nagyon rövid ideig élvezte, mert tüdőbaja harmincyolc éves korában sirba vitte 1880-ban.

### LÉVAY IMRE, A KATOLIKUS KÖRÖK ATYJA

Amíg a Kolping-Legényegylet az iparosifjúság egyetlen egyesülete, addig az öntudatos katolikus férfiak egyetlen társadalmi egyesülete a Katolikus Kör, amelynek célja és hivatása a katolikusok szociális egybekapcsolódásának, anyagi és kulturális érdekeinek előmozdítása. Közvetlen eszközül pedig a nemes szórakozást és a fesztelen kaszinói összejövetelt használják.

Steiner Fülöp, székesfehérvári püspök, gróf Zichy Nándor és gróf Eszterházy Miklós Móríc kezdeményezésére megindult mozgalom eredményeképpen létesültek, s főleg az egyházközpontok harcai idején játszottak fontos szerepet, mint a vallási közönség első megtörői. Az első Katolikus Kör Lévay Imre (1842—1895), budapesti piarista főgimnázium igazgatója, majd rendfőnök alapította 1888-ban. Ezután egymás után követték a budai, pécsi, stb. Katolikus Körok alapítása. A nagyváradai Katolikus Kör gyönyörű székházát Belopotiecky Kálmán tábori püspök építette.

## Grafológiai szelvény,

amelyek ellenben a Déli Hírlap olgő kedvezményes íráselemzésben részestő. Néhány sor kézírás a nem és életkor 1 jelölésével, a szelvényvel együtt a kiadvatalba küldendő, a Déli Hírlap grafológisa számára. Egy íráselemzés kedvezménydíja **50 lei,** ami levélbélyeg egy meg

zett és bélyegezett válaszbortékkal eg az elemzésre szánt kézíráshoz melléldő. A válaszokat a Déli Hírlap grafológia zárt borítékban, vagy jelítség levélben meg és visszaküldi a kézírást is.

### TRAUTWEIN JÁNOS ALAPITOTTA AZ OLTÁREGYESÜLETET.

Nemcsak a katolikus férfiak és iparosi érezte szükségét és fontosságát egy összetartadalmi egyesületnek, hanem a katolikus asszonyok is. Ezért vált szükségessé az Oltáregyesület alapítása. Az első Oltáregyesületet Briben alapították 1840-ben. Az első magyar egyesületet Trautwein János piarista hittanápitotta 1859-ben. Az első Oltáregyesületet gykövették a többiek.

Szabóky Adolf, Lévay Imre és Trautwein nos piarista tanárok alapította és meghon társadalmi és hitbuzgalmi egyesületek a magyolkosság széles körében is áldásos munkásfejtene ki.

Csernik Józ

## XII. Pius enciklikája fedi a német álláspontot

Berlinből jelentik: (Rador.) Német politikai körökben — miként hivatalosan jelentik — nem adtak ki nyilatkozatot a pápai enciklikával kapcsolatban.

Ilyesmire nincs is szükség, mert

az egész világ előtt ismeretes, hogy a nemzeti szociálizmus milyen mértékben ismeri el, vagy veti el a Vatikán álláspontját

ebben a kérdésben. A németek a legösszintébben magukéva teszik a pápai nyilatkozatnak azt a részét, amely arról szól, hogy az igazságtalan szerződések módosításra szorulnak és ez a módosítás tárgyalások útján kell, hogy megtörténjen. Az enciklikának ez a szakasza teljes egészében alkalmazható a német nép helyzetére, amely Versailles és Saint Germain után állott elő. E szerződések revízióját azonban visszautasították. Ugyancsak a

magukéva teszik a németek a pápai nyilat-

kozatnak azt a szakaszát is, amely arra vonatkozik, hogy a kellő pillanatban egy daluan nem változtathatók meg az ideiglenes megállapodások.

Emlékeztetni kell a világot arra, hogy Németország 1918-ban bizott a neki tett ígérete és befejezte a háborút, de ezeket az ígérete Versaillesben és Saint Germainben nem tarták be. Soha még úgy nem éltek vissza az ítérvényekkel a győztes államok, mint 1919 amikor

megbecstelenítették a német nemzetet.

A német nép tapasztalatból ismeri a frázisok lödi értelmét. Megérti, hogy a pápa kegye kér a lengyelek számára, mert a lengyel katolikusokat a Vatikánban mindig nagyon kevték. A pápa jól tenné azonban, ha gondobnémet katolikusok lengyelországi borzalma gyilkolására.

## Színház, Művészet

### Pénteken este lesz a magyar színház kapunyitása

A Thália kolozsvári színtársulat prózai együttese pénteken este kezdi meg tíz napra terjedő temesvári vendégtúját. A szezőnt Harsányi Zsolt Grófkisasszony című nagyszerű vígjátékával kezdi meg, amely a budapesti Vigaszínházban sorozatos előadásokat ért meg. Az izig-vérig magyaros levegőjű, de franciás szellemességgel megírt nagyszerű darab központjában egy fiatal vidéki földbirtokos áll, akit irodalmi ambíció Erdélybe sodornak, ahol beleszeret egy állítólagos grófkisasszonyba. Ez a grófkisasszony a valóságban egy szegény színházi jegyszedő leánya, akit a színházi görllök közül szed elő egy jökevdű ujságitró társaság, hogy megráfálja a naiv vidéki ifjút. Nagyon sok humoros, komoly és sokszor könnyekig megindító jelenet követi

egymást, míg végül a két fiatal boldogan egymást talál. Különös meglepetése az előadásnak Fér Alice, Borovszky Oszkár és Nagy István mulatólenete, amelyhez egyik legnagyobb temesvári cigózenekar szolgáltatja a kíséző muzsikát.

Szombaton két előadás lesz. Délután öt óra a nyári szezőn egyik legnagyobb sikerű darab. Francia szobalány kerül színre, míg este kilenc ókor megismétlik a Grófkisasszony előadását. Vasnap délután három órakor olesó helyárákka Francia szobalány kerül színre, délután hat óra a Grófkisasszony, este kilenc órakor pedig Pungyszerű vígjátékának — Boldog órák — bemutatója. Jegyek valamennyi előadásra hétfőtől kezdve kaphatók a színházi pénztárnál.

## Amivel ma játszanak

Pistika öt éves fiúcska és természetesen ő a legjobb, legjobbj és legokosabb. Külön büszkesége apjának és anyjának, a rokonoknak és a ház barátainak ajándékos mondanái köteteket tennének ki. Pistikének anyja játéka van, hogy kisebb játékarúizletben sem nélni ennyit de mivel szemefénye volt szüleinek, minden héten új játékot kapott. Kis szíve újabb és új autót épkedett, amely éppen olyan, mint a nagy autó. Gummi van a kerekén, kemény kaucsukból a kormányja, apró motor bűg a hűtője mögött, gya bársony az ülése, szóval tökéletes autó, csak éppen kicsike, de azért ha felhuzzák, szalad az autalon.

Pistike apja végigjárta az összes üzleteket, de nem talált ilyen autót. Közönséges pléhaautót talált, van tuatautót, de ez nem az igazi, ennek minden gummiából a kereke és kaucsukból a kormányja. Bucaresti útra alkalmával érdeklődött az ottani nagy áruházakban is, de szintén eredménytelenül. Látkezett a születésnap, amikor a jó kisfiút meg kellett volna jutalmazni, de apuka nem adhatta át a várt autót. Ajándék helyett térdére ültet-Pistikét és így szólt hozzá:

— Pistikém, idén nem kapsz autót, és félek, hogy jövőre sem kaphatsz. Tudod, fiacskám, most boru van és az angol meg a francia bácsik nagyon haragszanak a német bácsikra, a német bácsik meg örüjnek haragszunk. Az ilyen szép kis autót leginkább a német bácsik készítik, akik a gummit meg a kaucsukot külföldről kapják. Hajón hozták ezeket, de az angol bácsik nagy hajókkal úszkálnak a tengeren és ha találnak olyan hajót, amelyen ummi van, elsüllyeszti. A német bácsik nem kapják gummit és nem tudnak autót csinálni Pistikének.

— Miért nem csinálnak a francia meg az angol bácsik kis autót? — kérdezi Pistike találon, mivel a legokosabb fiúcska.

— Azért, mert nekik is messziről kell hozni a gummit és a német bácsik is úszkálnak nagy hajókkal a tengeren és ha találnak olyan francia meg angol hajót, mely gummit hoz, elsüllyeszti.

— Miért süllyeszti el a nagy bácsik a hajót?

— Mert a nagy bácsik is szeretnek játszani, nemcsak a kisfiúk. Most a legjobb játék elsüllyeszteni a hajókat, mert az nagyon mulatságos. Azok a bácsik, akik életben maradnak sokat nevetnek a többi bácsikon, akik nem maradnak életben, hanem a hajóval együtt ök is a víz alá merülnek.

— Juj, de érdekes játék — mondja Pistike, — úgy mi is fogunk ilyen játszani.

— Valóban érdekes játék, — válaszolja apuka — de csak akkor, ha mások játszzák. Ha nekünk kellene játszani, nem is lenne annyira érdekes. Most már megérted ugye, Pistike, hogy miért nem kaphatod meg az autót.

Pistike kicsit gondolkodik, azután kíváncsian megkérdezi:

— Es ott, ahol a kisaútókat csinálják semmi gummi nincsen?

— Van fiacskám, de ezt a bácsik nem adják oda a kisfiúknak, hanem maguk játszanak vele. És maguk játszanak a kaucsukkal, acéllal, puha bársonnyal, vékony dróttal, pléklemezzel, rézzel és alumíniummal, mindennel, ami a kisaútóhoz kell. A bácsik mostanában háborút játszanak és a háborúhoz nekik mindenféle szükséges.

— Azok a rossz bácsik — mondja Pistike rosszulalón.

— Igen, a bácsik most rosszak és sarokba kellene őket állítani, vagy nem adni nekik vajaskenyereket.

Pistike elszomorodik és bánatosan mondja:

— Nem kapom meg a kisaútót...

— Nem, Pistike, idén nem kapod meg a kisaútót. De azért ne búsulj, mert hoztam neked szép tankot, amely önmagától szalad, meg gyönyörű aknát, amely magától robban és kicsike tengeralattjárót, amelyet beteszünk a fürdőkádba és lebukik a fenekére, meg feljön a víz színére, akárcsak a nagy hajók. És hoztam neked angol katonabácsikat, akik leszúrják a német katonabácsikat és német katonabácsikat, akik leszúrják az angol katonabácsikat. Jó kisfiú ma illyesmivel játszik, nem pedig autóval és nem veszem meg a gummiabudát sem, mert a gummi is dugáru, hanem kapsz tőlem olyan repülőgépet, amely magától repül a szobában és közben bombákat dob le, amik pukkannak. Ezek a szép játékok, Pistike, ezzel játszanak a felnőttek és ezzel játszanak a kisfiúk is a mostani időkben, mert mi felnőttek bácsik erre taníthatunk benneteket, ilyen követendő példát állíthatunk elétek, hogy lelketeket és gondolkodástokat a helyes irányban fejlesszitek, drága Pistikém...

# SPORTSEMÉNYEK

## Ripensia—Sportul Studentesc nemzeti bajnoki mérkőzés lesz ma délután Temesvárott

Ma, vasárnap délután három órai kezdettel az Electrica pályán a Ripensia-Sportul Studentesc nemzeti bajnoki mérkőzést bonyolítják le. A mérkőzés nagy küzdelmet ígér és a Ripensianak lényegesen jobb játékos kell mutatnia, mint a Victoria ellen, ha a két pontot meg akarja szerezni. Ezenkívül a mai műsoron kerületi bajnoki versenyek szerepelnek.

Az elsőosztályú bajnokság műsora a következő: CFR — Fratelia délelőtt 11 órakor a CFR pályán, Banatul — Progresul délelőtt 11 órakor a Banatul pályán, Patria — Politechnica délután félnyolc órakor a Patria pályán, Rapid — Jandarni délelőtt fél 11 órakor a Rapid pályán. A másodosztályban a következő bajnoki

mérkőzések lesznek: Victoria — Juventus délelőtt fél tizenegy órakor a Patria pályán, Dura — Ancora délelőtt tizenegy órakor a Progresul pályán, CSHN — Freidorf délután fél 4 órakor a Fratelia pályán, Fortuna — Cultura délután fél 4 órakor a RGMT pályán.

A temesvári ligacsapatok közül a CAMT fővárosban játszik az Unirea Tricolor ellen. A Munkásatléták erre a mérkőzésre valószínűleg új összeállítású csatárossal állanak ki. A csatársor irányítója Possák lesz, míg Reiter balszszekötő, esetleg a balszélső helyén játszik. A Chinezul Ilsa csapata Medgyesen vendégszerepel, ahol a Sparta lesz az ellenfele, míg az Electrica együttese Aradon játszik a Gloria ellen.

### A bucarestii egyetemi atlétikai bajnokságok eredményei

Románia egyetemi atlétikai bajnokságai közül az első Bucarestiben aránylag jó eredményekkel rendezték meg. Részletek a következők:

100 m.: 1. Ludu Virgil 11.7 mp. 200 m.: 1. Ludu Virgil 24.4 mp. 400 m.: 1. Ludu Virgil 59.4 mp. 800 m.: 1. Nita Gheorghe 2 p. 22.1 mp. 1500 m.: 1. Nita Gheorghe 5 p. 02.8 mp. Magasugrás: 1. Ludu Virgil 170 cm. Távolugrás: 1. Calistrat 664 cm. Hármásugrás: 1. Calistrat 14 m. 24 cm. Súlylökés: 1. Falcoianu 32 m. 85 cm. Diszkosz: Popescu Roulu 41.35 m. Ifjúsági rekord. Gerely: 1. Ionescu Crum 45 m. 65 cm. Kalapácvetés: 1. Forgács 33 m. 84 cm. Főiskolánként: 1. Jogászok, 2. Politechnica, 3. Testnevelési Főiskola, 4. Természettudományi kar.

### Ma lesz Temesvárott a mezei futóbajnokság versenye

Az atlétikai liga rendezésében ma, vasárnap délután három órai kezdettel bonyolítják le a mezei futóversenyt senior atléták számára. A versenyző a Rapid pályáról indulnak és az öt kilométeres táv lefutása után oda is térnek vissza. A versenyen a rékási, a resciai versenyzőkön kívül a Rapid, Electrica, Politechnica és a CFR versenyzői indulnak. Mintegy negyven atléta vesz részt a versenyen, amely egyéni és csapatverseny lesz.

### Csaplár MAC jó formában van

Három új országos magyar futórekordot állított fel pénteken Budapesten Csaplár, a MAC kiváló futója, rekordkísérlet keretében. A 10.000 m. 31 p. 48 p. alatt, a 15.000 m. 47 p. 51 mp. alatt futotta, ami már új magyar rekordot jelent. A régi rekordot Kelen tartotta 48 p. 49.8 mp.-el. Csaplár tovább futva, az egyórás futásban is magyar rekordot állított fel 18.718 méterrel, a régi rekordot Kelen tartotta 18.321 méterrel. Végül Csaplár a 20.000 m. 1 óra 04 p. 18.8 mp. alatt futotta, amely szintén új rekordot jelent. A régi rekordot 20.000 méteren 1 óra 05 p. 32.4 mp.-el Kelen tartotta. A világrekord ezen a távon 1 óra 04 p. 00.2 mp., melyet az argentinai Zabala tartott.

### Sporthírek mindentelől

Sesta mint edző. A bécsi Sportklub Sestát, a német válogatott csapat kitünő hávédjátékát edzőnek szeretné leszerződtetni. Sesta még nem nyilatkozott, hogy elfogadja-e a Sportklub ajánlatát, vagy sem.

A jugoszláv válogatott Észak-Afrikában. A jugoszláv nemzeti válogatott labdarugócsapat meghívást kapott Észak-Afrikába, ahol több mérkőzést bonyolítana le.

Az első szlovák-jugoszláv mérkőzés Zágrábban. Ebben az évben találkozik először Szlovákia válogatott labdarugócsapata a jugoszláv válogatottal. A mérkőzés színhelye Zágráb lesz és azt az eddigi tervek szerint november 26-án játszanak le.

Olasz-magyar vízpolómérkőzés Budapesten. Olaszország és Magyarország válogatott vízpolócsapatai december 25 és 26-án barátságos mérkőzés keretében megkütköznek a magyar fővárosban. Ezeket a mérkőzéseket a fedett stadionban rendezik meg.

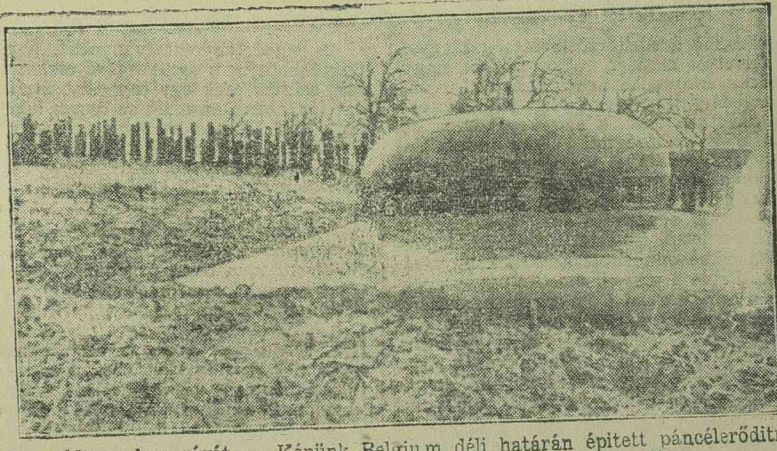
A Metalosport lesz a CAMT ellenfele a Román Kupában. Az újrajátszott Gloria-Metalosport Román Kupa mérkőzésen a Metalosport csapata 2:0 arányban győzött, így a temesvári CAMT legközelebbi ellenfele a ferdinandi csapat lesz. A mérkőzést Ferdinándon bonyolítják le.

A magyar nemzeti labdarugóbajnokság vasárnapi műsora: Ferencváros — Haladás, Electromos — Hungária, Törekvés — Szolnok, Nemzeti — Szeged, Szürketaxi — Kispest, Kassa — Ujpest.

A jövő év áprilisában lesz a román-olasz válogatott mérkőzés. Az olasz labdarugó szövetség tegnap Bucarestibe levelet küldött a labdarugószövetségnek, melyben azt közölte, hogy a jövőévi Románia — Olaszország válogatott labdarugómérkőzést április 14-re Rómába tűzti ki.

Lengyel jégkorongozó az FTC csapatában. Metternich, a lengyel válogatott jégkorongcsapat tagja Budapestre menekült és az FTC csapata részére kérte igazolását.

Jégkorongmérkőzés Kanadában. Kanada jégkorongcsapata Newyorkban idei első válogatott mérkőzésén 6:2-re győzött a Montreal Stars együttese ellen.



Belgium védi semlegességét. — Képünk Belgium déli határán épített pánccélőrdítményt mutat be. Mögötte tankelhárító betoncölöpök láthatók.

# KÖZGAZDASÁG

## Módosították a kartell-törvényt

Az új rendelettörvény széleskörű jogokat biztosít a nemzetgazdasági miniszternek az árszabályozás terén

Törvényrendelet jelent meg a hivatalos lapban a fennálló 1937. május 10-iki kartell ellenőrzési törvény módosításáról és kiegészítéséről.

A régi törvény egész szövegén keresztül mindenütt, ahol eddig az ipar és kereskedelmi miniszter neve és hatásköre szerepel, most a nemzetgazdasági miniszter értendő. A nemzetgazdasági miniszternek joga van arra, hogy a kartell-törvény rendelkezései alá helyezze mindazokat az ipari, bányászati, vagy kereskedelmi vállalatokat, amelyekben

olyan egyezmények, vagy megállapodások jöttek létre, amelyek alkalmasak arra, hogy befolyásolhassák súlyukkal az egész szakma, vagy az egész üzlet-ág tevékenységét.

A miniszter az ilyen rendelkezést megokolni köteles.

A nemzetgazdasági miniszter ellenőrzési és rendelkezési joga a következőkre terjedt ki:

Megállapítja indokolt végzéssel, hogyan és milyen feltételekkel tartoznak beszerezni nyersanyag-szükségleteiket az ellenőrzés alatt álló vállalatok, amelyeket

a belföldön beszerezhető nyersanyagra vonatkozólag minimális árak fizetésére is kötelezheti;

Szabályokat állíthat fel a kartellen belül való működés racionalizálására, esetleg az egész ipari, bányai, vagy kereskedelmi ágazat részére;

Elrendelheti a termékek standardizálását és meghatározott típusok termelését a hivatalos árlejtési feltételek (caete de sarcini oficiale) típusainak megfelelően;

Elrendelheti új fajta árak termelését az ellenőrzés alatt álló iparvállalatok lehetőségeinek figyelembe vétele mellett akár nemzetvédelem, akár a belső ellátás, vagy a kivitelt érdekében;

Kötelező eladási árakat állapíthat meg és azokat megváltoztathatja, esetleg maximális eladási árakat is rendelhet el;

Az ellenőrzés alatt álló vállalatok részére általános működési feltételeket állapíthat meg és pedig úgy szokványformában, mint egyes ágakra különlegesen.

Mindezekben az indoklással kibocsájtandó miniszteri végzésekben meg kell határozni az időtartamot, amelyre érvényesek.

Intézkedik az új törvény a kartellek legfőbb tanácsának az összeállításáról. Ebben a tanácsban a legfőbb iparágak öt specialistája kap helyett, akik közül egyet a gyáriparosok országos szövetsége által javasolt két személy közül kell kiválasztani. Ezeket kivül tagjai a tanácsnak: egy jogtanácsos tag, a legfőbb gazdasági bizottság egy tagja, a kereskedelmi kamarák uniója részéről kiküldött egy iparos és egy kereskedő, a mezőgazdasági állandó tanács egy tagja, a nemzetgazdasági és földművelési minisztériumok részéről megbízott három tag. A tagok megbízása négy évre szól. A tanács elé kerülő iratokban lefektetett titkokat a tagok a büntető törvény sulya alatt kötelesek megőrizni.

A minisztériumok a kartell ügyekből kifolyó büntető határozatok előtt kötelesek a tanács véleményét kikérni. A tanács véleményezés előtt meghallgatja a kartell, vagy az érdekelt vállalat védekezését. A miniszter határozata jogerős és végrehajtható. Első esetben öt millió leig menő pénzbüntetést szabhat ki, visszaesés esetében ennek a háromszorosáig mehet.

A kartell által benyújtott kérelmekre, vagy azok kiegészítő beadványaira a miniszter 60 nap alatt köteles választ adni, ellenkező esetben a kérelem jóváhagyottnak tekintendő.

## Csak a buzaértékesítési hivatal ellenőrzésével vásárolhatnak búzát a malmok

Leltár készül a csütörtök esti készletről

A hivatalos lap október 26-iki számában minisztertanácsi rendelet jelent meg, amely kimondja, hogy ettől a naptól kezdődően az országban létező minden kereskedelmi műmalom, tekintet nélkül arra, hogy saját számlára őröl-e, vagy pedig mások számlájára, csakis a Szövetkezeti Intézet által kijelölt szövetkezeti hatóságok ellenőrzése alatt vásárolhatnak ideit, vagy régi búzát. A központi buzaértékesítési hivatal közvetlenül, vagy a megyei bizottságok útján összeállítja azt az árskálát, amely különböző minőségi szempontok szerint kötelező lesz a malmok buzavásárlásainál, ugyszintén azokat a bonifikációkat és levonásokat is, amelyekhez a malmoknak esetleg joguk lesz a buza kenyérsü-

ési értéke és nedvességtartalma alapján. Minden megvett buzaszállítmányhoz ezantul kísérőjegyzék kell, amelyet az illetékes szövetkezet állít ki és amelyet csatolni kell a vásárlási borderőrhoz. Ugy ezeket, mint a termelők által kövekkel dolgozó falusi vámmalmokba szállított és integrál-liszt őrlésére szánt buzamennyiségeket hitelesített mázsálókkal le kell mérni és úgy a beszállításnál, mint a kiszállításnál elkönyvelni. A kereskedelmi malmok raktárában lévő buza- és lisztkészletekről a földművelésügyi minisztérium megbíztatja az október 26-iki helyzet alapján leltárt készítenek és az erről szóló jegyzőkönyvben feltüntetik a malmok összes ideit buzavásárlásainak okmányait is.

## Csak közszükségleti cikkekkel való nagykereskedéshez kell külön engedély

Készülnek az engedélynyomtatványok a minisztériumban

A legfelsőbb árellenőrző bizottság tárgyalta azt a felvetett kérdést, vajjon minden nagykereskedőnek és minden árucikkére kell-e miniszteri engedély, illetve az eddigi jog eismérése, vagy csak azoknak a nagykereskedőknek, akik a már közszükségleti cikké minősített áruk nagybani eladásával foglalkoznak és ezeknek is csak a közszükségleti cikkekre, s nem egyéb cikkekre is? A bizottság a törvény helyes értelmezését úgy állapította meg, amint azt mi lapunkban kezdtől ismertettük. Csakis a közszükségleti cikké minősített árucikre kell kérni engedélyt, illetve a régi elismerést, egyéb árucikre változatlanul szabad a nagybani kereskedés mindazoknak, akik nagykereskedésre bejegyeztették magukat. A legtöbb kereskedelmi kamara már felterjesztette a nagykereskedők jegyzékét a nemzetgazdasági minisztériumhoz és így megkezdődhetnek a kérvények elintézése. Minthogy azonban a jegyzékek is, a kérvények is sok esetben nemcsak közszükségleti cikkek árusítására vonatkoznak, az elintézésben zavarok merültek fel. A minisztérium most állítja

ki az engedélynyomtatványokat. Azok részére, akik többfajta közszükségleti cikket is árusítanak, szintén csak egy engedély, illetve elismerő irat jár, abban azonban az összes közszükségleti cikkek fel lesznek sorolva, amelyekre az illető nagykereskedő engedélyt kért. Szó van arról, hogy az engedélyeket a miniszter, esetleg a kereskedelmi kamarák által adhatja ki.

— Munkáspénztári ügyekben a biztosított terhére nincsen elévülés. A Társadalombiztosító pénztár központja mellett működő felfolyamodási bizottság érdekes döntést hozott 2363/1939 alatt. Egy biztosított 1906-ban megállapított járadékának emelését kérte, majd a kérvény tárgyalása három éven át szünetelt. Ezen az alapon a munkáspénztár képviselője az elévülés kimondását kérte. A felfolyamodási bizottság végzése szerint a biztosított felek illetményeinek megállapítása iránt a Társadalombiztosítónak hivatalból kell a lépéseket megtenni, tehát azon a címen, hogy az érdekelt ügyét nem szorgalmazta, az elévülés eljárási szabályai nem alkalmazhatóak.

## A hadba vonult vasutasok fizetése

A hadba vonult magántisztviselők és alkalmazottak fizetéséről és családi segélyéről szóló törvény rendelkezések közismertek. Most a CF igazgatóságra is megállapította és közzétette az tisztviselő és munkás alkalmazottainak az igénye 30 napon tulmenő hadbavonulás esetére. A tartékos tisztiek az első 30 napon belül rendes vasúti fizetésük felét kapják a tisztí díjak mellé, ha lealább két éve megszakítás nélkül a vasut szolgálatában állanak már és házastársuk van, vagy ővegyek és kiskorú gyermekük van. Ezen feltételek hiányában vagy addig, amíg a katonai szolgáltközből letelik a két év, nem kapnak a vasut semmit. Harminc napi katonai szolgálat után a 1 szerelésig választat a bevonult, hogy a fenti feltételek fennforgása esetén, vagy a vasuti ősszilleme nyénei felét kapja és a katonaságtól a rangjána megfelelő élelmezési illetményt természetben, vagy pénzben, vagy pedig a katonai illetményeket. legénységi állományú tisztviselők vagy az első nap alatt, mint azután is minden választási jónélkül kapják katonai illetményeik mellé vasuti ízetésük felét, ha a két éves szolgálat és a család állapot előfeltétele megvan. Ugyanígy az előtteletek fennforgása esetén a szorosan vett tisztiselon kívül B és C tabellán szereplő alkalmazotak is teljes katonai szolgálati idejükön át kapják fele illetményeiket a vasutól, ha legénységi rangban vannak.

— Vetőmagkiállítás és vásár Kolozsvárt. A EMGE igazgatóválasztmányja október hó 21-én taott ülésén elhatározta, hogy a szokásos tavaszi vőmagkiállítását és vásárját az 1940. évben is mrendezi Kolozsvárt február 17—21 napjain. A kiállítás és vásár kedvező alkalmat nyújt a gazdatársadalom számára az eladó vetőmag készletek étekesítésére és a szükségletnek első kézből, megbíható forrásból, való beszerzésére. Az EMGE ezúttal XVI. vetőmagkiállítását és vásárján részt vesnek egy a kisebb, mint nagyobb gazdák, valamí a jelesebb növénynevelő gazdaságok és az EMG nemesített vetőmag szaporító telepei is. A kiállítás és vásár előkészületi munkálatait az egyesület me megkezdte. A kiállításra szóló jelentéseket már e fogadja az egyesület. A résztvételi szándék legkőbb január hó 15-ig bejelentendő az EMGE-he Cluj, Str. Regala 16. szám.

— Nem nyithatnak fiókmuhelyt a kisiparosok. A munkaügyi minisztérium értesítette az egyik munkakamarát, hogy abban az esetben, ha egy muhelynek több társtulajdonosa van, a muhely részét csak egy iparengedélyt bocsáthatnak ki, viszont társaknak külön-külön mesterkönyvvvel kell rendelkezniük. A rendelet megjegyzí, hogy az iparengedelyeken az iparos neve mellett a cég elnevezése szerepelhet. Az iparosok nem nyithatnak fiókmi helyt, illetve fióküzletet. Az ipartörvény 156-l szakasza világosan kimondja, hogy a kisiparosolnak személyesen kell vezetniük a muhelyt. Abba az esetben, ha fióküzmet létesítenének, annak vzetését másra kellene bízni. Az iparengedelyek kadásakor a munkakamarák nem tarthatják vissza a mesterkönyveket.

— Kinevezték a Munkáspénztár központi ámeneti bizottságát. A hivatalos lap október 25-1 számában megjelent rendelettel a munkaügyi minisztérium feloszlatta az 1939 január 19-én kinvezett központi társtulajdonos biztosító pénztári igazgatótanácsot. Ennek helyébe ideiglenes jelleggel, következő tanácsot nevezte ki a minisztérium: Penescu-Kertsch, Mircea Ionescu, Gh. At. Gheorghiu és N. Ionititu nagyipari munkaadókát, D. I. Niculescu-Ritz és Andrei Cernea kereskedelmi munkaadókát, Ion Flueraş, Eftimie Gherman, Theodor Rosnovan és Ocrav Livezeanu nagyipari alkalmi zott képviselőket, D. Barsan és Th. Stroia kereskedelmi alkalmazott-képviselőket, C. Demetrescu-Jelea és C. Zamfirescu kisiparos-megbizottakka továbbá szakértői minőségben Botez Demostené C. Visoianu jogtanácsost, dr. St. Irimescu és d. P. Topa orvosokat, valamint Cezar Popescu mérnököt.

— A bansági gabonapiacra különösen a lucerna s hüvelyesek iránt mutatkozik érdeklődés. Az üzleti fogalom is javult. A piaci árak a következők: buza 30 kilós 430, őtengeri 400, új tengeri morzsolt 290—300 korpa 320, új zab 380—400, muharmag 400, fől mag régi árú 950, káposztarepce 900, lencse 80 új takarmányárpa 350, tavaszi árpa 450 lei szá kilónként. Lóheremag 28 lei és lucernamag 40 l kilónként.

— Kivételek a hab- és zabkivitelre tilalom alá. A hivatalos lap október 26-iki számában megjelent királyi dekrétummal azokat a külföldre szóló bal és zabszállításokat, amelyekre meghatározott keltezésű szerződéssel október 18-ika előtt adta el, mentesítik az erre a két terményre elrendelt exporttilalom alá.

## Temesvár tüzifaellátása még mindig nem nyert megoldást a vagonhiány miatt

Temesvár és a megye tüzifaellátása a nagy vagonhiány miatt még mindig nem nyert kedvező megoldást. A tüzifakereskedők a múlt héten — mint jelentették — küldöttségileg járnak Marta Alexandru dr. királyi helytartó és emlékiratukban feltárták azt a súlyos helyzetet, amely a tüzifaellátás körül a tél külföldi jelentkezik. Kérték a királyi helytartó eljárását a szükséges kocsiknak a vasúti vezetékektől való kiszakításra érdekében. Marta Alexandru dr. a kérvényt azonnal felterjesztette a CFR vezérigazgatóságához és a ma-

ga részéről is állást foglalt a kérelem mielőbbi teljesítése érdekében. Mivel azonban a szükséges vagonok még a mai napig sem állanak rendelkezésre és a tüzifaellátás még mindig megoldatlan probléma, a fakeskedők a jövő hét elején megismétlik kérelmüket Marta Alexandru dr. helytartó előtt. Hivatkoznak arra, hogy ma már mindössze 60—70 vagon tüzifa van a temesvári kereskedők raktáraiban és hidegebb idő beálltával az mindössze három napra lesz elegendő. Az újabb közbenjárás eredményétől várják majd az érdekeltek a helyzet javulását.

a zsebünkben van egy kis jegyzőkönyv, amelynek lapjai kiszakíthatók, hogy ha a feljegyzések elvesztették időszériájukat, kiszakíthatóak a feleslegessé vált lapokat, hogy ne nehezítsék a keresést.

Ennek a cikkünknek időszériáját az adta meg, hogy mint az legutóbbi kolozsvári értekezletünkön kiderült, gazdátársaink nagy része igen lazán kezeli tagsági kötelezettségeit. Pedig egy-letli közönyünket, a „Gazdát“ mindenki rendszeresen megkapja és már maga ez is emlékeztetőbe idézhető tagdíjfizetési kötelezettségét. De az ilyesmi könnyen elfelejtődik és így áll elő az a helyzet, hogy egyelőre működésének alapjául szolgáló bevételei tekintélyes részben nem folynak be rendszeresen. Már pedig a „Gazda“ könyvtársa főrészen igénybe veszi a tagdíjakból befolyó bevételeket. Hát még a többi gazdaközösségű teendők költségei honnan találjanak fedezetet, ha azok, akiknek érdekében mindez történik, nem eszmélnék rá, hogy saját léteérdekük az, hogy egyesületüket kötelezettségeik pontos teljesítésével erőteljes és minden gazdaérdeket

felőlelő tevékenységre fejték képessé?

Hissen hát nem is a jóakaraton mulik az, hogy nem megy minden úgy, mint a karikacsapás. Járatlanok vagyunk még mi falusi gazdák a szervezkedés dolgában. Nem tudunk magunktól megindulni. Mindent kívülről várunk és nem gondoljuk meg azt, hogy csak a szervezet működhetik erőteljes hatékonysággal, a melynek minden egyes tagja elvégzi a reá háruló feladatokat. Méhészhasonlással élve: csak az a méheslád gazdag és erős, amelyiknek minden egyes méhecskéje gyűjt, épít szaporít a saját maga és a közösség jóvoltáért.

Felkérjük mindazokat a gazdátársakat, akik ezt a cikket elolvassák, nézzenek utána, befizették-e már ezévi és esetleg régebbi tagdíjtartozásukat s ha hátralékban volnának, egyenlítsék ki a hátralékot közösi gazdakörük, helyi fiókok, vagy a kolozsvári központ utján külföldi felszólítás nélkül, mert ez az egyetnek sok kiadást okozna, amit gazdaérdeklő teendőtől való kénytelen elvonni. Ugyancsak felkérjük gazdaköreink vezetőségeit, hogy azoktól a tagjainktól, akik az egyet központjának is egyéni tagjai, az évi 60 leles tagdíjat beszedni és helyi fiókoknak, vagy az EMGE központnak, Kolozsvár, Str. Regala 16., beküldeni sziveskedjenek.

— A benzín és a petróleum árát nem tartják be. A temesmegyei prefekturára több községből olyan panasz érkezett, hogy a benzint és a petróleumot csak nehezen és a megállapított aránál drágábban lehet kapni. Ez a körülmény súlyosan érinti elsősorban a mezőgazdákat. Megállapítást nyert, hogy a benzín és olajraktáraknak a belföldi árak nem felelnek meg, mert az exportnál jobb árakat érhetnek el. Popovici Virgil ezredes, megyei prefektus nyomban eljárt a minisztériumba, az áraknak a szigorú betartása érdekében és hogy a raktárakat utásítsák a belföldi szükségletnek a maximális árakon való feltétlen kielégítésére.

## Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet közleménye

### Gazdátársak! Tartsuk nyilván teendőinket!

Az idősebb gazdanemzedék között még ma olyan akadnak, akik a gazda szerszámai közből a ceruzát meg a papírosat becsülik a legkevessebbre. És ha valakire azt mondják gazdátársak, hogy könyvből gazdalkodik, vagy, hogy „pirosgazda“, az bizony nem a legnagyobb elismerésnek szokott a kifejezése lenni.

Az igazi, virtuosus gazda az esztét, a megvezetni valókat, az időszéri teendőket nem a számban tartja feljegyzések alakjában, hanem a zsebében.

Igen ám, de ebben a tekintetben is nagy többség van az emberek között. Van, akiknek jó az emlékező tehetségük, de soknak, akik azért nem ostoba emberek, ez a tehetségük nincsen úgy kifejlődve, bár más tekintetben, mondjuk ügyesség, találékonyság, érgalomb, vagy egyéb képességek dolgában társamagoknál különbek.

E sorok írójának van egy barátja, aki egy-egy szíveségből megszámlálta egy tábla leírattal gabonát a keresztek. Őt vagy hat sor volt ita, mindeniken hatvan vagy hetven körüli részt. Természetesen, valami eltérés volt soronként a keresztek száma között. Egy év után ahogy elkerült az a cédula, amelyre a kezetszámok fel voltak jegyezve.

— Emlékszel-e, hogy taavly ilyenkor megamoltad a keresztek ezen és ezen a táblán? Milyen tudod-e még, hogy hány keresztet számláltál a sorokban?

— Várj csak egy kicsit, talán eszembe jut. E rövid gondolkodás után hiba nélkül elmondta soronként a számokat.

A falusi gazdák között, akiknek nincsen nagyon sok megjegyezni valójuk, szintén akadnak olyan jó emlékezőtehetséggel megáldott emberek. De a számunk egyre apad. A mostani viszonyok között annyi új teendőnk van, annyi megteremtésről változás fordul elő az életünkben, annyi váratlan körülmény húzza kereszttől számlításainkat, hogy ember legyen, aki megtartja fejében mindent, amit meg kell jegyezni és feleljetti azt, amint mint fölöslegessé vált adatot, célszerű elfelejteni.

Kinek az életében, a munkája körében nem lett volna kellemetlen esete annak következtében, hogy elfelejtett valamit? Anyagi kár, birtoklás, bosszúság, elmaradt munka, idővesztés, munkatöbblet szokott az ilyen elfelejtett dolgok következménye lenni.

És ha már a csak saját gazdaságának élő ember is ilyen kellemetlen következményeket vonhat magára feledékenységével: mennyivel inkább áll ez arra, aki gazdátársai bizalmából olyan helyzetbe kerül, hogy egész csoportok, falvak, gazdakörök vagy még nagyobb közösségek ügyeit kell, hogy intézze? Hissen sok olyan közérdeklő megalom, amelynek sikere azon fordul meg, hogy az a társadalmi szervezet, az közösi, gazdaköri vezetőség úgy működik-e, mint egy pontos óraszerkezet, vagy pedig álmagat lanyhasággal vesz részt a dolgokban, vagy jószándéku és szolgálatra kész, de rendezetlen ügyviteli körülmények között fejtelten igyekezzel látja el a teendőket.

Ezért van ma szükség arra, hogy minden gazda, minden közéletben résztvevő ember, sőt minden más rendes ember rendszeresen feljegyeztesek vezessen kötelezettségeiről, teendőiről, nyilvánartandó ügyviteli adatairól és minden olyan dologról, aminek elfelejtése hátrálna maga után. Alkalmas ennek kereszttulvalására egy községi előjegyzési hetinaptár is, de miután az nincsen mindig kéznél, célszerű, ha mindig

## Rádió

### JASÁRNAP, OKTÓBER 29.

Bucuresti. Rádió Románia és Rádió Bucuresti. 9.55: Istentisztelet közvetítése a Patriarkátusról. 11.30: George Enescu hangversenye, közreműködik a rádió zenekara. 13: Időjelzés, vízállásjelentés, rádióműsor, sport- és egyéb közlemények. 13.15: A Vasile Juiea zenekar déli hangversenye. 14: Hírek. 14.20: A hangverseny folytatása. 14.50: Látványosságok, művészeti és kulturális hírek, hírdetések. 15: Gazdasági hírek és tanácsok. 15.15: A falu órája. 16.15: Könnyű zene hanglemezekről. 17.15: A Munka és Jókévd órája. 18.15: Időjelzés, időjárásjelentés. 18.17: Rendezvények. 19: Orvosi krónika. 19.15: Reklámszene. 19.58: Sporteredmények. 20: A hét. 20.15: Táncczene. 20.45: Hírek, sporteredmények. 21: A hangverseny folytatása. 21.45: Enekhangverseny. 22.30: Hírek. 22.59: Táncczene. 23.30:— 24: Hanglemezek.

Budapest I. 9: Hanglemezek. 9.45: Hírek. 11.00: Egyházi ének és szentbeszéd. 12.15: Görög-katolikus istentisztelet. 13.30: Budapesti Hangverseny Zenekar. 14.45: Hírek. 15: Hanglemezek. 16: Időszéri gazdasági tanácsadó. 16.45: Bábjáték. 17.30: Közművelődési előadássorozat. 18: Hírek szlovák és magyar-országi nyelven. 18.15: Kalmár Pál magyar nótákat énekel. 19.20: A Keresztény Ifjúsági Egyesület műsoros estje. 20: Országos Postászenekar. 20.15: Hírek. 20.55: Károlyi Gyula zongorázik. 21.25: Eső és szivárvány, Vers, próza és muzsika az esőről. 22.15: Dalok az ezert országából. 23: Hírek, időjárásjelentés, 23.25: A Magyar Revü Táncczenekar játszik. 24: Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 24.20: Cigányzene.

Budapest II. 12.15: Szórakoztató hanglemezműsor. 16.05: Cigányzene. 16.45: Jazz-hármas. 18.50: Előadás. 19.20: Hanglemezek. 20.30: Előadás. 21: Hírek. 21.20: Zenekari művek hanglemezről.

### HÉTFŐ, OKTÓBER 30.

Rádió Románia. 12: Időjelzés, vízállásjelentés, háztartási és egészségügyi tanácsok. 12.10: Déli hangverseny. Rádió Románia és Rádió Bucuresti. 13: Időjelzés, rádióműsor, sport- és egyéb közlemények. 13.10: Petrica Motiuiu zenekara. 14: Hírek. 14.20: A hangverseny folytatása. 15: Látványosságok, művészeti és kulturális hírek, hírdetések. Rádió Románia. 19: Időjelzés, időjárásjelentés. 19.02: Irodalmi krónika. 19.27: Modern francia zene hanglemezekről. 19.50: Hírek magyar nyelven. Rádió Románia és Rádió Bucuresti. 20: Előadás. 20.15: Szalónczene. 20.45: Hírek. 21: A szalónczene folytatása. 21.30: Orsz. zene. 22.30: Hírek, sporteredmények. 22.50: Hang-

mezek. 23.15: Hanglemezek. 23.45: Hírek különböző nyelveken.

Budapest I. 7.45: Torna, hírek, hanglemezek. 11: Hírek. 11.20: Felolvasás. 11.45: Felolvasás. 13.10: Éneklő ifjúság. 13.40: Hírek. 13.55: Bagossy Judith zongorázik. 14.30: Cigányzene. 15.30: Hírek. 17.15: Diákféltóra. 17.45: Időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 18: Hírek szlovák és magyar-országi nyelven. 18.15: Előadás. 18.45: A Rádió Szalónczenekara. 19.45: Néhány szó a szőlő és a bor életéből. Hangfelvétel. 20.15: Előadás. 21.10: Weber-est. 22.40: Hírek. 23: Cselényi József énekel. 24: Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 24.25: Szórakoztató hanglemezek.

Budapest II. 19.15: Német nyelvoktatás. 20: Skóll Ottó gitárszámjai. 21: Hírek. 21.20: Előadás. 21.50: Táncczene. 22.35: Időjárásjelentés.

### KEDD, OKTÓBER 31.

Rádió Románia. 12: Időjelzés, vízállásjelentés, háztartási és egészségügyi tanácsok. 12.10: Déli hangverseny. Rádió Románia és Rádió Bucuresti. 13: Időjelzés, rádióműsor, sport- és egyéb közlemények. 13.10: Dzsasz lemezek. 14: Hírek. 14.20: Exotikus zene. 14.40: Harmonika zene. 15: Látványosságok, művészeti és kulturális hírek, hírdetések. Rádió Románia. 19: Időjelzés, időjárásjelentés. 19.02: Szini és filmkrónika. 19.17: Zene különféle hangszereken. Hanglemezek. 19.50: Hírek magyar nyelven. Rádió Románia és Rádió Bucuresti. 20.20: Előadás. 20.15: Enekhangverseny. 20.32: Enache Busuioceanu saxofonon játszik. 20.45: Hírek. 21: Rádiózenekar. Brahms hangversenye. 22: A bécsi Kreuzer együttes hangversenye. 22.30: Hírek, sporteredmények. 22.50: Florica Mereutá zongorázik. 23.15: Művészelemek. 23.45: Hírek különböző nyelveken.

Budapest I. 9: Hanglemezek. 9.45: Hírek. 10: Református istentisztelet. 11: Evangélikus istentisztelet. 12: Unitárius istentisztelet. 13.10: Hanglemezek. 13.40: Hírek. 14.30: A Rádió Szalónczenekara. 15.30: Hírek. 17.15: Előadás. 18: Hírek szlovák és magyar-országi nyelven. 18.15: Előadás. 19: Közvetítés a Fővárosi Vigadó nagyszínházából. 20.15: Hírek. 20.25: Szilády Zoltán dr. előadása. 20.40: Budapesti Hangverseny Zene-előadása. 20.40: Budapesti Hangverseny Zene-előadása. 21: Hírek német, olasz, angol és francia nyelven.

Budapest II. 18.45: Mezőgazdasági féltóra. 19.45: Francia nyelvoktatás. 20.30: Magyar-országi hallgatóknak. 21: Hírek. 21.20: Előadás. 21.50: Hanglemezek. 22.35: Időjárásjelentés.

**„Ahelyett hogy fürdőre mennék...“**

Évente egy nagyon is hatásos Urodonál kurát tartok. Eddig még mindig meg voltam elégedve vele: kigyógyított reumából, mely mielőtt ezt a kitűnő szert megismertem évekig kínozta.”

Henri A. Neullil-sur-Seine.

Ezt annak köszönhettem, hogy az Urodonál eltávolítja a szervezetből a húgysavat és annak sóit, a hangyasavat, a koleszterint és a többi kártékony anyagot. Ezért olyan egészséges és „fiatalító hatású” az Urodonál. Ezért kell Önnek is rögtön Urodonállal — minden este egy kiskanállal kevés vízben feloldva — rendszeres kurát kezdenie és Önnek sohasem lesz oka húgysavtúltengés miatt panaszkodni.

**URODONAL**

megőrzi ifjúságát!

Gyógyszertárakban és drogeriákban kapható.

**Csehországot néprajzi alapon akarják feltámasz...**

Párisból jelentik: (Dunaposta.) A Franciaországba emigrált cseh politikuskok újból nagy propagandát fejtenek ki, megállapítható azonban, hogy francia politikai körök Csehszlovákia visszaállításáról csak a legszigorúbb néprajzi alapon akarnak tudni.

A francia álláspontot közölték Benessel és Os-suckival is, aki a cseh emigrációs kormány külügyminiszterének van kiszemelve. Azt is közölték velük, hogy

e tekintetben Franciaország azonos menyt vall Angliával.

A cseh légió megszervezése egyébként lassad. Bár Ossucki már hetekkel ezelőtt kijelentte, hogy legalább ötvenezer önkéntes harcba állítaná a franciák oldalán, a jelen száma annyira csekély, hogy egyelőre hozzák nyilvánosságra. Ezzel szemben a légióba való felvitelre nagy számban jelentkeznek a Franciaországban élő lengyelek.

**A borbélyok vasárnapi zárása ismét napirendre kerül**

A temesvári borbélyok és fodrászok céhe élénken látogatott tagülést tartott, amelyen Ilincea Petru céhelnök ismertette a vasárnapi munkaszünet hónapok óta huzódó kérdését. Jelenleg az a helyzet, hogy a Belvárosban és a külvárosok főbb utvonalaiban a borbélyüzletek vasárnap zárnak, a város periferiáin pedig nyitnak. A mesterek egy része ez ellen van és ezért vált szükségessé a vasárnapi zárás kérdésének újból való felvetése. A mostani tagülés úgy határozott, hogy körlevél formájában megkérdezik a város valamennyi borbélymesterét, ki milyen álláspontot helyezkedik és a többség véle-

ményének megfelelően fogják majd a munkaiügyi felügyelőségtől a kérdés rendezését. Két héten belül megkapják a menyi borbélytól a választ és addig is a legi rend marad érvényben. Szóba került úléseken az árkérdés is. Ilincea elnök utalt arra, hogy a munkaiügyi miniszter legutóbb foglalt a minimális munkabérek szervezéséről, de mivel ott, ahol kollektív szerződés nincs, a tagülés úgy határozott, amennyiben nem sikerül a minimális fizetést, kérni fogják a munkaiügyi minisztert, hogy a minimális kiszolgálási díjakat is.

**APRÓ HIRDETÉSEK**

**Allást keres**

Gyermek mellé ajánlkozik egy 13 és egy 16 éves kisleány. Erdeklődni a kiadóban, vagy Str. Mures a Ghioroci útnál. Hoffmann Iionka. 1230

Lakatos és vízvezeték szerelő állást keres. Klein Rudolf Lloyd-palota III. emelet. 1436

**Lakas**

Földszinti modern 4 szobás lakás, minden mellékhelyiséggel azonnalra kiadó. IV., Bulev. Carol 20. 1400

Háromszobás modern lakás újra festve és fényezve azonnalra kiadó Belvárosban Str. Braniste 2 szám. Marghiloman sarok, kertes villában, déli fekvés, balkonnal. 1409

Háromszobás családi házba keres úrnőt, mint lakótársnőt egyedülálló úrnőt. Ajánlatokat „Lakótársnő” jellegére a kiadóba kérek. 1416

Szép, modern lakás, 6-os villamos megállóval, 2 uccai és 1 udvari szobával, elő- és fürdőszobával, konyha és éléskamrával kiadó. Közélebbi Ringesinnél, III., Str. Cluj 17. sz. alatt. 1418

Modern 2 szobás lakás kiadó november 1-re a Pap-neveldei bérpalotában I., Str. Lonovics 2. 1414

Kiadó november 1-től ujonnan festett kétszobás kertilakás két bejáratral. III., Str. Domnita Balasa 32. 1410

**Nem érzi a drágaságot, ha a Mara dékárházban**

vásárol! Most érkezett nagy választékban és minden méretben női és férfi télikabát és ruhaszövet. — III. Bul. Carol 5. szuterén, Doja-u. sarok.

**Porcellán és üveg árut**

valamint modern bútort olcsón vásárolhat **L. Schmidt n. Schuster** cégnél

Temesvár I., Str. Lonovics 3. sz., a r. k. püspöki palotával szemben.

**Autas-vele**

Jutányosan eladó Kardostelepen 120 négyszögletes telek házzal. Üzletnek igen alkalmas. Közélebbit a kiadóban 1864

Ruhaszekrény és kihúzható ebédlő sztal eladó. IV., Str. Bolintineanu 4 szám. 1875

Két zongora komplett színpad, nagy pódium, nagy modern tűkör, asztalok, székek, előszobafal, olajfestmények, szalంగarnitúra, goblein, lámpák, íróasztal, politirozott írópult, kertészeti könyvek, regények olcsón eladók. Forgács Mátyas Timisoara IV., Str. Văcărescu 36. Telefon: 42-79. 1406

Tökéjének biztos elhelyezése egy jó házhely. Nincs kockázatoknak kitéve. Minden időben szilárd érték. Felvilágosítás a kiadóhivatalban „Minden időben” jelige alatt. 1412

Porszívógép 110 váltós eladó. III., Str. Brancoveanu 30. 1418

**Tűzifa olcsó és jó minőségben Klein**

akereskedés. Timisoara IV., Str. Gării 3. Telefon: 29-32.

**Kitűnő pianó-akkordeonok, harmonikák már 2400 leitől**

Nagy választék az összes hangszerekben. Eladás részletfizetésre is!



**BRAUN A.** Timisoara, I. Eugen de Savoya 10. Főképviselete és legnagyobb lakata a Hohner gyártmányoknak.

**Külfönjele**

Ügyvéd házgondnokságot vállal. Szíves megkereséseket „Lelkiismeretes ügyvéd” jelige alatt a kiadóba kéretnek. 1403

Nagy helyiség 11x22 méter, magas, száraz, világos, iparvállalatnak, raktárnak, kiállításnak, egyesületnek, nagy irodának stb. alkalmas, kiadó. Ugyanott autobox, üzlethelyiség, kisebb raktár kiadó. Forgács Mátyas Timisoara, IV., Str. I. Văcărescu 36. Telefon: 42-79. 1405

Kiadó november 1-től Józsefváros leg forgalmasabb helyén (Bratianu u. 15 sz. alatt) egy üzlethelyiség, konfekcion, borbély, virágüzlet, kalapszalon, férfitudatruház céljaira. Ugyanott modern két és háromszobás lakások is kiadó. Belváros, Str. V. Alexandri 7 szám alatt egy nagy betonpince és raktárhelyiség azonnalra. Bővebbet Transsylvania biztosítónál I., Str. Vasile Alexandru 7. Telefon 11-74. 1413

Birtok árverése 200 kataszteri hold szántó, kevés kaszálóval, Gavojdian. Lugos mellett, katonai zónán kívül november 6-án egy tételben elárvereztetik. Kikiáltási ár 477.000 lei, bántépen ajánlott ár 10 százaléka. Felvilágosítás Alföldi Géza dr. esőtől megmondnókánál Timisoara, Str. Lonovics 8. 1417

Speciál acélfogászati laboratóriumok részére. Villanyolvasztó készülék, pontheggesztő, polier motor iv- és pontheggesztő ipari célokra, motor-tekeréselés, villanyheggesztés

**A. TOTH** electrotehnie, Timisoara, IV. Str. Fröbl 36.

**Modern takaréktűzhelyek**



kiváló minőségben. Alabástraktár románcozott és fekete üveg- helyekben **KALMAN DEZSO** speciális takaréktűzhelyüzem Timisoara IV. Bulev. Carol 40.

**Asztraka róka, nemesszörmé**  
Nagy választék! — Kis ára Piatra Tralian

Modern románcozott, csempével kirakott fekete takaréktűzhelyek olcsón és garantált minőségben kaphatók a készítőnél. Nikkelezést vállalok.  
**Faragó Stefan** Temesvár, IV., Jancu Văcărescu

**A TEMESVÁRI BANK** épületben (Piatra Bratianu)  
**3szobás lakás** november 1-ére kiadó  
Bővebbet a Temesvári Bank házközvetőségénél

**LEGJOBB MINŐSÉG** és legdivatosabb saját készítményű női, férfi és gyermekcipő  
**Pascu János** cipőüzletében kaphatók II., Piatra Fraian Marocan vendéglő. Üzem II., Strada Timocului Nr. 7. Javításokat olcsón és pontosan készítenek

**Impregnált légvédelmi roll** gyárak, iskolák, intézetek stb. részére igen olcsón. Figyelem! Betérés leni biztosító zár esszlingeni redőny részére. Cellophan kirakat-rolló, deka-jalousien stb.

**Romanowsky Ernő** készítő, IV., Str. Văcărescu 19.

**VESZEK** ezüst érmeket, törtezüstöt a legmodernebb és gyorsabb napi áron  
**LÉNÁRD ALFRÉ** ezüst evőeszközök és disztrgyárak rakata I., Str. Ungureanu 1. (a Piatra Tralian könyvkereskedéssel szemben)